

En kvalitativ analyse af de komplekse dilemmaer der ses udspillet i børnesamtalen og det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge i Danmark

*"Jeg vil jo gerne have en ven i min socialrådgiver.
Lige så meget som hun skal hjælpe mig med alt det
formelle kommune noget, lige så meget skal hun
også være min ven"*

September 2018

Inge Ellegaard Rasmussen - 20161180

Speciale ved Kandidatuddannelsen i Sociale Arbejde

Institut for Sociologi og Socialt Arbejde

Aalborg Universitet – København

Vejleder: Inge M. Bryderup

Anslag: 166.677

AALBORG UNIVERSITET

Abstract

This thesis is about the complex dilemmas in a small section of everyday social work in the context of the social services department in Danish municipalities. The dilemmas are in regard to the social workers conversation and oversight with children and young adults, who are placed in the foster care system or different residential care centers in Denmark.

The purpose of this thesis is to get a better understanding of how the social workers navigate in these complex situations, and how this is experienced by the children and the young adults. I will examine this by performing nine qualitative interviews with social workers and young adults who are currently or earlier have been placed in foster care families. The empirical data is collected through a phenomenological scientific theoretical inspired approach, where it has been important for me to try to disregard my own experiences and preunderstandings to be able to listen openly to their stories. The post processing of the empirical data is performed with both a phenomenological and a hermeneutic scientific theoretical approach.

The analysis of this thesis is based on the problem definitions, where I will investigate and analyze how the social worker navigates between their different roles and tasks, when they communicate and perform the oversight visit with this group of children and young adults. I will focus on the dilemmas of the social workers roles of both being the one with power and the one of giving protection to these children and young adults and on how this is experienced by them. Finally I will focus on how the phenomenon of trust between the social workers and the children and young adults is both addressed by and effected by the young adults, and the social workers reflection about this subject.

The overall conclusion of this thesis shows among others, that the social workers handle the dilemmas about power and protection by casting other professionals to stage their role of power, so that they can more freely pick a protective role in the oversight. At the same time it shows, that the phenomenon of trust is of significant meaning for the young adult, but the dilemmas in the oversight visit makes it very difficult to keep that at the level, the young adults are seeking. This concludes, that when the social workers handle one dilemma, a new dilemma occurs.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 – Indledning	1
<i>Problemfelt</i>	1
Anbragte børn og unge i Danmark.....	2
Den lovgivningsmæssige ramme.....	3
Udvikling i synet på børn og deres mulighed for inddragelse i egen sag.....	5
Dilemmaer i det personrettede tilsyn	6
<i>Problemformulering</i>	8
Formålet med specialets problemformulering og udarbejdelse	9
<i>Tidligere undersøgelser af det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge</i>	10
<i>Specialets undersøgelse</i>	13
<i>Specialets opbygning</i>	13
Kapitel 2 – Metode	14
<i>Videnskabsteoretiske refleksioner</i>	14
Forforståelse.....	14
Fænomenologi og hermeneutik – ligheder og forskelle.....	15
Den fænomenologisk videnskabsteoretiske tilgang.....	16
Den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang	16
Metodologi	17
<i>Kvalitative interviews med socialrådgivere og nuværende og tidligere anbragte unge</i>	18
Interviews med gruppen af nuværende og tidligere anbragte unge.....	19
Interviews med gruppen af socialrådgivere beskæftiget inden for kommunale Familieafdelinger.....	19
Den praktiske afholdelse af interviews	20
Etiske overvejelser vedr. afholdelse af interviews	21
<i>Kontakt til informanter</i>	22
<i>Kritisk refleksion over brugen af de valgte informanter</i>	23
<i>Præsentation af informanter</i>	23
Anna:	24
Britt:	25
Christina:	25
Ditte:	26

Elena:.....	27
Fie:	28
Helle:	29
Ida:	29
Julie:	29
<i>Behandling af den indsamlede empiri.....</i>	<i>29</i>
<i>Retrospektive refleksioner over afholdte interviews.....</i>	<i>31</i>
Kapitel 3 – Analysestrategi	32
<i>Videre behandling af empiri.....</i>	<i>33</i>
<i>Analyses opbygning</i>	<i>33</i>
<i>Redegørelse for anvendt teori i specialets analyse.....</i>	<i>34</i>
Magten set i relation til børnesamtalen og det personrettede tilsyn	35
Specialets anvendelse af magtbegreber.....	35
Anvendelse af kommunikationsteoretiske perspektiver i samtaler med børn og unge.....	37
Hverdagslivets rollespil som iscenesættelse af magtfuld rolle	38
Tillid i et sociologisk perspektiv	38
Kapitel 4 – Specialets analyse	40
<i>Analyse af hvordan magt, roller og samtaleteknikker influerer på socialrådgiverne og de unges oplevelser af børnesamtalen og det personrettede tilsyn.....</i>	<i>40</i>
Socialrådgivernes positionering i børnesamtalen og det personrettede tilsyn	41
De nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af socialrådgivernes iscenesættelse.....	45
Socialrådgivernes håndtering af dilemmaer omkring relation og inddragelse	48
De nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af socialrådgiverens håndtering af dilemmaer omkring handleplan.....	50
<i>Opsummering.....</i>	<i>53</i>
<i>Analyse af hvordan tillid influerer på de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn</i>	<i>54</i>
De nuværende og tidligere anbragte unges refleksioner og ønsker om tillid til socialrådgiveren.....	54
Tillid til socialrådgiveren som et kompleksitetsreducerende element.....	56
Unge oplevelser af tillidsbrud i forbindelse med socialrådgiver skift	56
Unge oplevelser af situationer hvor tillid til socialrådgiveren bliver vanskelig	58
Socialrådgivernes refleksioner om tillid	60

<i>Opsummering</i>	62
Kapitel 5 – Specialets konklusioner	63
<i>Konklusioner over hvordan magt, roller og samtaleteknikker influerer på socialrådgivernes og de nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af børnesamtalen og det personrettede tilsyn</i>	63
<i>Konklusioner over hvordan tillid influerer på de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn</i>	66
<i>Perspektivering af specialets konklusioner</i>	68
Litteraturliste	71

Kapitel 1 – Indledning

Ved en historisk gennemgang af anbringelsesstatistikkerne er det konstateret, at omtrent 1 % af alle børn og unge i Danmark gennem mere end 100 år er blevet anbragt uden for hjemmet (Bryderup m.fl. 2017:109; Bryderup 2005). De seneste tal viser, at andelen af børn og unge der er anbragt uden for hjemmet svarer til 1,2 % i 2016 (Bryderup, Altinget 2018). De danske kommuner anbringer disse børn og unge uden for hjemmet på baggrund af bekymring for det enkelte barn eller unges trivsel og udvikling, med henblik på at give barnet eller den unge de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Anbringelsen effektueres i praksis af socialrådgivere ansat i de kommunale Familieafdelinger. Efter anbringelsen af barnet eller den unge, er det ligeledes de kommunalt ansatte socialrådgivere, der er ansvarlige for at afholde de personrettede tilsyn og derved kontrollere og holde tilsyn med, at det enkelte anbragte barn eller den enkelte unge får de bedste vilkår for netop at opnå en væsentlige bedre mulighed for en sund og alderssvarende trivsel og udvikling. Som en del af dette tilsyn afholdes der en samtale med barnet eller den unge på anbringelsesstedet.

Dette speciale vil beskæftige sig med netop denne gruppe af børn og unge, som af forskellige årsager er anbragt uden for hjemmet, og som er underlagt rammerne for det personrettede tilsyn og den børnesamtale der afholdes med socialrådgiveren i forbindelse hermed. Indledningsvist vil jeg herunder beskrive det felt børnesamtalen og det personrettede tilsyn er en del af, samt socialrådgiverne og de anbragte børn og unge er aktører i.

Problemfelt

Formålet med dette afsnit er at introducere til specialets fokus på det personrettede tilsyn med de anbragte børn og unge i Danmark, samt redegøre for det komplekse socialfaglige felt det personrettede tilsyn udspilles i. I afsnittet vil indledningsvis redegøres for antallet af anbragte børn og unge og deres særlige karakteristika. Herefter følger en redegørelse af de lovgivningsmæssige rammer for det personrettede tilsyn, herunder en kort beskrivelse af barnets rettigheder som beskrevet i FN's børnekonvention. Yderligere følger en kort beskrivelse af den historiske udvikling der er set omkring barnet ret til at blive hørt og inddraget i sin egen sag. Endelig følger en

redegørelse for nogle af de dilemmaer der er ses i tilknytning til børnesamtalen og det personrettede tilsyn.

Formålet med næste afsnit er at skabe en forståelse af, hvor mange børn og unge der er anbragt i Danmark samt af hvilke årsager, de anbringes uden for hjemmet.

Anbragte børn og unge i Danmark

Den seneste opgørelse over anbragte børn og unge fra december 2016 viser, ifølge Danmarks statistik, at 14.097 børn og unge under 18 år er anbragt uden for hjemmet. Af dem er 2.411 børn og unge under 18 år tvangsanbragt, hvilket vil sige anbragt uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Dette er en stigning på 35,5 % i forhold til 2011 (Danmarks statistik - dst.dk).

I forbindelse med forskning på anbringelsesområdet i Danmark er det ligeledes undersøgt, hvilke særlige karakteristika der er kendetegnende for den del af de unge, der er anbragt i familiepleje. Her fremhæves det, at lidt over halvdelen af de anbragte børn og unge er drenge. Ligeledes konkluderes det, at omkring halvdelen af de anbragte børn var i alderen 0-5 år, da de blev anbragt, mens omkring en tredjedel var i aldersgruppen 6-12 år. Endelig var omtrent hvert 10. barn i teenagealderen, da de blev anbragt (Bryderup m.fl. 2017:526).

Forskningen viser endvidere, at der er forskellige karakteristika knyttet til aldersgruppen af de anbragte børn og unge. Her ses at mindre børn primært anbringes på baggrund af forældrenes problematikker om end der dog også findes mindre børn, der anbringes på grund af egne udfordringer eksempelvis fysiske handicaps eller adfærdsproblemer. I forhold til gruppen af de større børn forholder det sig ofte anderledes, da de primært anbringes på baggrund af deres egne problematikker især i forhold til udadreagerende adfærd, hvor det tilsvarende ses, at deres forældre er mindre socialt belastede end ved forældrene til de mindre børn (ibid.: 2017:527).

Forskningen viser ligeledes, at størstedelen af de plejefamilieanbragte børn kan kategoriseres som børn og unge, der i høj grad har særlige psykiske og sociale behov og i mindre grad særlige fysiske behov. Den primære del af børnene beskrives således som havende særlige behov i forhold til

følelsesmæssig udvikling herunder psykiatriske diagnoser, adfærdsproblematikker samt vanskeligheder ved at indgå i sociale relationer med jævnaldrene børn og voksne (ibid.: 2017:529).

Når et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet, er tilsynet med dem, som nævnt indledningsvist, de kommunale familieafdelingers opgave og ansvar. I næste afsnit vil jeg på den baggrund kort beskrive de lovgivningsmæssige rammer, dette tilsyn er underlagt.

Den lovgivningsmæssige ramme

Som beskrevet i Lov om social service § 70, stk. 2, jf. § 148, stk. 1. er det de kommunale familieafdelinger, der er ansvarlige for at udføre det personrettede tilsyn med de anbragte børn og unge. Tilsynet skal afholdes mindst to gange årligt på anbringelsesstedet, hvor socialrådgiveren taler med barnet eller den unge. Denne samtale skal så vidt muligt gennemføres uden tilstedeværelse af plejefamilien eller ansatte fra anbringelsesstedet, så det derved forsøges sikret, at barnet eller den unge har mulighed for at tale frit (Lov om social service af 29/01/2018).

Som en del af tilsynsbesøget skal socialrådgiveren vurdere, om der er andre forhold der skal gives opmærksomhed i forbindelse med de mål, der er opsat i det enkelte barn og unges handleplan. Herom beskrives i Lov om social service § 140 stk. 2, at handleplanen skal tage udgangspunkt i den børnefaglige undersøgelse jf. Lov om social service § 50, der forinden barnets eller den unges anbringelse er blevet udarbejdet. De områder der i handleplanen skal beskrives og fortages vurderinger med udgangspunkt i, er barnets eller den unges sundhedsforhold, skoleforhold, fritidsforhold, venskaber, udvikling og adfærd samt familieforhold og familierelationer (Lov om social service af 29/01/2018). Konkret betyder dette, at socialrådgiveren opsætter specifikke mål, der skal arbejdes med i perioden indtil næste tilsynsbesøg. Et eksempel på et mål kunne i et tilfælde med en ensom pige være, at der i den næste periode skal arbejdes på, at pigen har en legeaftale mindst to gange månedlig, og at hun skal tilmeldes en holdaktivitet eksempelvis håndbold. Disse mål udarbejdes på baggrund af oplysninger fra barnets omsorgspersoner og oplysninger fra barnet selv her givet i børnesamtalen.

Som beskrevet herover skal socialrådgiveren således ved det personrettede tilsyn tale med barnet eller den anbragte unge omkring "alle" forhold i deres liv, for på den måde at opnå tilstrækkelig viden til at kunne vurdere, om barnet er velanbragt, og har de bedste muligheder for at opnå en god trivsel og udvikling. Inden der iværksættes foranstaltninger eller træffes afgørelser om samvær, skal socialrådgiveren ligeledes tale med barnet herom. I Lov om social service § 46 stk. 3 står således beskrevet, at barnets eller den unges synspunkter altid skal inddrages med passende vægt i overensstemmelse med deres alder og modenhed (Lov om social service af 29/01/2018). Hvorledes denne vurdering skal træffes er ikke nærmere beskrevet, hvorfor det antages at være den enkelte socialrådgiver, der foretager vurderingen fra gang til gang. Dette er i overensstemmelse med FN's børnekonventions artikel 12, hvori der beskrives, at børn har ret til at udtrykke deres synspunkter i alle forhold, der vedrører det enkelte barn, og at børns synspunkter skal gives indflydelse under hensynstagen til barnets modenhed og alder (Lov om social service af 29/01/2018). Hvis barnet eller den unge ikke har et ordforråd til at kunne indgå i en samtale enten på baggrund af alder eller handicap, vil samtalen i stedet bestå af en observation.

De oplysninger socialrådgiveren kommer i besiddelse af i forbindelse med børnesamtalen og det personrettede tilsyn skal herefter journalføres i barnets sag, da socialrådgiveren har notatpligt jf. Lov om offentlighed i forvaltningen § 13. I praksis betyder det således, at der efter afholdelse af børnesamtalen og det personrettede tilsyn skal udarbejdes et notat omkring samtalen, samt de observationer der er gjort i tilsynsbesøget. Disse oplysninger har forældremyndighedsindehavere efterfølgende ret til at opnå aktindsigt i (Lov om offentlighed i forvaltningen § 7 af 12/6 2013).

Som en beskyttelse af og støtte til barnet beskrives der i § 48 a i Lov om social service, at barnet har ret til at lade sig bistå af en anden, når barnets sag behandles af en kommunal myndighed. Kommunen har dog ret til at træffe afgørelse om, at barnets eller den unges interesse i at kunne lade sig bistå kan tilsidesættes, hvis kommunen vurderer, at der er bør tages væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvis det vurderes, at bisidderen vil varetage andre interesser end barnets egne.

Som beskrevet ovenfor er der dog vurderet i Lov om social service § 70 stk. 2, at barnets bisidder ved det personrettede tilsyn ikke bør være plejemor/plejefar eller en ansat på opholdsstedet. Intentionen er således med denne bestemmelse, at bisidderen skal være en for sagen uvildig

person, som kan støtte og vejlede barnet i forbindelse med børnesamtalerne (Lov om social service af 29/01/2018).

Afslutningsvis vil jeg herunder kort beskrive udviklingen i synet på børn og deres muligheder for inddragelse i egen sag, hvilket anses for vigtigt for forståelsen af, hvorfor børn og unge i dag ses som selvstændige aktører.

Udvikling i synet på børn og deres mulighed for inddragelse i egen sag

I den første danske børnelov af 1905, *Lov om Behandling af forbryderske og forsømte Børn og Unge Personer*, ses et helt andet børnesyn end det, der ses repræsenteret i dag. Dengang blev børnene, som antydte i lovens navn, beskrevet som børn der havde brug for opdragelse, så de ikke længere begik kriminalitet eller som børn, der havde brug for omsorg på baggrund af forældrenes manglende forældrekompetencer (Bryderup m.fl. 2017:28-29). Børnene blev på dette tidspunkt ikke betragtet som selvstændige aktører, med meninger der skulle tilkendes men blot som børn, der enten havde behov for beskyttelse eller behov for disciplinering.

Siden 1905 er der sket store ændringer i måden hvorpå børn og unge skal inddrages i deres egen sag, ligesom det forventes af de professionelle omkring de udsatte børn og unge, at barnets perspektiv inddrages i sagsbehandlingen. At dette ikke umiddelbart er så simpelt, som det fremstår illustreres af, at begrebet barnets perspektiv ses brugt i tre forskellige betydninger. Perspektivet bruges som et ude-fra perspektiv på børn, og kan derfor anskues som de voksnes syn på og forståelse af barnet. Den anden måde ses, hvor de voksne forsøger at sætte sig ind i barnets situation og den tredje måde kan anskues som den måde, hvorpå børnene selv får mulighed for at fortælle om deres holdninger, visioner og forståelser af verden (Warming 2011:13-14).

Som beskrevet herover skal socialrådgiveren inddrage barnet eller den unges synspunkter med passende vægt i overensstemmelse med barnets eller den unges alder og modenhed. Det er dog ikke altid enkelt at inddrage barnets perspektiv, da socialrådgiveren efter en konkret vurdering kan vælge at inddrage børneperspektivet på en sådan måde, at der træffes en afgørelse ud fra socialrådgiverens vurdering af, hvad der er for barnets bedste, ligesom der kan træffes en afgørelse ud fra en reelt afholdt samtale med barnet eller den unge herom.

Som kommunalt ansat socialrådgiver, har jeg været ansvarlig for såvel anbringelse af og tilsyn med et større antal anbragte børn og unge. Når jeg har afholdt de personrettede tilsynsbesøg og talt med de anbragte børn og unge, har jeg ofte oplevet komplekse dilemmaer i tilknytning hertil. Det er min oplevelse, at flere af disse dilemmaers kompleksitet opstår på baggrund af de modsatrettede krav og forventninger til, hvordan det personrettede tilsyn bør, kan og skal udføres i praksis. Dette kan ses i overensstemmelse med følgende citat af den svenske socialforsker T. Johansson:

”Det sociale arbejde består tydeligvis af en række dilemmaer og ligninger, som er vanskelige at løse. Kontrol stilles over for omsorg og behandling, menneskelige møder over for systemets krav og tillid overfor mistro” (T. Johansson 2007:146).

I ovenstående tegnes et billede af det sociale arbejdes kompleksitet - et billede af en praksis, hvor de professionelle på bedste vis mere eller mindre konstant må navigere i et stort antal dilemmaer og som konsekvens heraf forholde sig til, hvordan de bedst kan håndtere de udfordringer, dilemmaerne medfører (ibid.: 2007:146).

På samme vis beskrives, at en meget stor del af de familiesager, der udfordrer socialrådgivernes faglighed, er karakteriseret ved at rumme komplicerede dilemmaer, hvor der kan argumenteres både for og imod at handle på en bestemt måde, og hvor der derfor heller ikke findes entydige rigtige eller forkerte svar eller løsninger (Rask 2015:297).

Dilemmaer i det personrettede tilsyn

I forbindelse med mine tidligere ansættelser har jeg reflekteret over, at der, efter min opfattelse, er mange faglige og etiske dilemmaer forbundet med børnesamtalerne og de personrettede tilsyn. Generelt er det min oplevelse, at de dilemmaer udspringer af, at socialrådgiveren har mange roller og funktioner, når der afholdes de personrettede tilsyn. Herunder vil jeg derfor beskrive nogle af dilemmaer.

Som beskrevet indledningsvist, er det socialrådgiverens opgave at føre kontrol med, at det anbragte barn eller den unge trives på anbringelsesstedet, og dermed får de bedste muligheder for at opnå

en sund og alderssvarende trivsel og udvikling. Når socialrådgiveren skal kontrollere dette, er det nødvendigt, at der tales med barnet eller den unge om, hvordan de selv oplever, at de har det. Socialrådgiveren bliver i tilsynsbesøget afhængig af, at barnet eller den unge får en oplevelse af, at de kan indgå i en fortrolig relation sammen, så barnet eller den unge får lyst og måske mod til at fortælle, hvis der eksempelvis opleves svære konflikter med plejefamilien.

For at opnå denne relation til barnet eller den unge, kan det være nødvendigt, at socialrådgiveren påtager sig en rolle som en omsorgsperson for barnet eller den unge. I tilsynsbesøget er socialrådgiveren ligeledes givet en kontrollerende og meget magtfuld position, da det er socialrådgiverens ansvar at handle på barnets eller den unges fortællinger. Hvis de oplever, at de ikke trives i plejefamilien, vil det være socialrådgiveren der har magten til at vurdere og bestemme, om barnet eller den unge skal flyttes fra plejefamilien. Denne beslutning kan socialrådgiveren være tvunget til at træffe uagtet, at dette måske ikke var barnets eller den unges intention, da de fortalte det til socialrådgiveren.

Når socialrådgiveren træder ind i rollen som barnets eller den unges omsorgsperson, kan der ligeledes opstå situationer, hvor de fortæller socialrådgiveren ting om deres liv, som de ikke forinden havde tænkt over, kunne blive videreformidlet til eksempelvis deres forældre. Denne situation opstår, da socialrådgiveren i sin profession er underlagt en række regler for, hvordan der skal ageres. Et eksempel herpå kan, som nævnt indledningsvist, være, at socialrådgiveren er underlagt notatpligt. I praksis betyder dette, at socialrådgiveren skal udarbejde et notat, hvori det skal fremgå, hvad der er blevet talt om i tilsynsbesøget. Hvis barnet eller den unge i tilsynsbesøget fortæller, at de biologiske forældre i forbindelse med samværene i hjemmet ryger hash, er det en oplysning, socialrådgiveren er pålagt at notere i sit journalnotat. Dette kan få indflydelse på, om barnets samvær med de biologiske forældre skal ændres eller flyttes til andre rammer, hvor der kan holdes opsyn med, at forældrene ikke møder eller bliver påvirkede af euforiserende stoffer under samværet. De biologiske forældre har ret til, efter anmodning herom, at få aktindsigt i barnets eller den unges sag, og de får som en konsekvens heraf mulighed for at læse, hvad barnet eller den unge har fortalt til socialrådgiveren, hvilket kan have negative konsekvenser for deres forældre-barn forhold. Det er min oplevelse, at det primært er i de tilfælde, hvor barnet eller den unge er anbragt uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, at der jævnligt bliver bedt om aktindsigt, eller

aktindsigten sendes til forældrene uden anmodning herom i forbindelse med at anbringelsen uden samtykke skal genbehandles ved det kommunale Børn- og Unge udvalg.

I de tilfælde hvor barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, er det socialrådgiveren der løbende skal "løfte bevisbyrden" overfor henholdsvis forældre, Børn- og Ungeudvalg, Ankestyrelsen og i sidste instans Byretten, hvis forældrene fortsat ikke vil samtykke til anbringelsen. I særligt disse situationer ser jeg, at ovennævnte dilemma kan anskues på en anden måde, da socialrådgiverne er meget afhængige af, at det anbragte barn eller den unge fortæller om de forhold, der fortsat kunne skabe bekymring, hvis de ikke længere var anbragt uden for hjemmet. I disse situationer kan socialrådgiveren måske vægte behovet for informationer fra børnene og de unge i modsætning til den oplysningspligt, man som socialrådgiver har i situationen. Et eksempel på dette kan være, at socialrådgiveren kan vælge at undlade at informere om notatpligten, da det muligvis kan hæmme barnets eller den unges lyst til at fortælle om de ting, som er vanskelige i forhold til forældrene.

Som netop beskrevet, er der en række dilemmaer knyttet til det personrettede tilsyn og børnesamtalen med de anbragte børn og unge. Jeg har herover givet mit bud på nogle af disse dilemmaer. I næste afsnit vil jeg beskrive, hvorledes mit kendskab til ovenstående dilemmaer har dannet baggrund for dette speciales problemformulering.

Problemformulering

Med udgangspunkt i ovenstående beskrivelse af problemfeltet ønsker jeg i nærværende speciale at synliggøre kompleksiteten af de dilemmaer, der ses udspillet i børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Denne kompleksitet vil jeg synliggøre igennem en kvalitativ undersøgelse af, hvordan socialrådgiverne fortæller, de navigerer i det komplekse og dilemmafyldte tilsynsbesøg med de anbragte børn og unge, og hvilke refleksioner de fortæller, de gør sig herom. Ligeledes ønsker jeg at undersøge, hvordan socialrådgivernes refleksioner og prioriteringer i tilsynsbesøget påvirker og derved har konsekvenser for de nuværende og tidligere anbragte unge.

Som støtte til besvarelse af denne problemformulering, er der udarbejdet følgende to forskningsspørgsmål:

- *Hvad fortæller socialrådgiverne om deres håndtering af dilemmaerne imellem deres både magtfulde og tryghedsskabende roller i det personrettede tilsyn, og hvordan opleves dette af de nuværende og tidligere anbragte unge?*
- *Hvilken betydning har tillid til socialrådgiveren for de nuværende og tidligere anbragte unge, og hvilken indflydelse har deres ønske om en tillidsfuld relation på dilemmaerne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn?*

I bestræbelserne på at besvare specialets problemformulering vil jeg med baggrund i kvalitative interviews med henholdsvis socialrådgivere ansat i kommunale Familieafdelinger og nuværende og tidligere anbragte unge undersøge og analysere på dette.

Ved gennemgang af tidligere forskningsresultater, lærebøger, informationsmateriale samt ved mine afholdte interviews ses, at der findes flere benævnelser for den person, der udfører det personrettede tilsyn og afholder børnesamtalen med de anbragte børn og unge. Her kan i flæng nævnes socialrådgiver, sagsbehandler, myndighedsrådgiver, tilsynskonsulent og familieplejekonsulent. Det er min overbevisning at disse benævnelser dækker over samme funktion, hvorfor jeg har valgt specialet igennem at benytte mig af benævnelsen socialrådgiver.

Formålet med specialets problemformulering og udarbejdelse

Formålet med nærværende speciale er at sætte fokus på og undersøge et lille område i en daglig kommunal socialfaglig praksis, her det personrettede tilsyn med gruppen af anbragte børn og unge. Det er ikke specialets formål empirisk at afprøve de dilemmaer, jeg har beskrevet ovenover, men i stedet med udgangspunkt i andre socialrådgiveres refleksioner og fortællinger herom at få indblik i, hvordan de fortæller, de håndterer de dilemmaer, de oplever i det personrettede tilsyn. Formålet med specialet er ligeledes at få indblik i hvilke erfaringer, de nuværende og tidligere anbragte unge fortæller, de har opnået i deres samspil med socialrådgiveren i tilsynsbesøget. Gennem dette fokus

på det personrettede tilsyn ønsker jeg at synliggøre kompleksiteten af de dilemmaer, der udspiller sig heri. Overordnet set er formålet med specialets udarbejdelse således at bidrage til at øge min og andres viden om disse dilemmaer og derved opnå større mulighed for debat herom. En debat som eventuelt kan bidrage til at revurdere den nuværende måde, det personrettede tilsyn bliver afholdt på.

I samme forbindelse ønsker jeg at understrege, at jeg nærer en stor forståelse og respekt for de socialrådgivere, der udfører det personrettede tilsyn som en del af deres daglige arbejde. Det er min oplevelse, at de seneste års forskning og undersøgelser på området omkring socialrådgivere i kommunale familieafdelinger, har resulteret i forsknings- og undersøgelsesresultater og formidling af disse, hvor gruppen af socialrådgivere, har følt sig kritiseret og udhængt. Det er således ikke formålet med dette speciales udarbejdelse ensidigt at optræde kritisk og påpege eventuelle fejl og mangler begået i det personrettede tilsyn, men i stedet forsøge at flytte fokus fra "fejl-finder" til forståelse for kompleksiteten i det personrettede tilsyn.

[Tidligere undersøgelser af det personrettede tilsyn med anbragte børn og unge](#)

I dette afsnit vil jeg redegøre for et udsnit af relevante undersøgelser og udgivelser, som omhandler det personrettede tilsyns komplekse dilemmaer. Dette med baggrund i et ønske om at vise, hvor nærværende speciale placerer sig i forhold til denne tidligere forskning på området. Jeg vil således herunder kort præsentere og redegøre for Birgitte Schjær Jensens Ph.d. afhandling af 2014 omkring inddragelse af børn og unge i socialt arbejde. Ligeledes vil jeg redegøre for en undersøgelse Børnerådet udarbejdede i 2012 og en undersøgelse fra 2005, der blev til i et samarbejde mellem Socialministeriet og Tabuka, foreningen af tidligere anbragte børn og unge. Afslutningsvis vil jeg kort redegøre for en undersøgelse udarbejdet for SFI omkring sammenbrud i anbringelser fra 2010 af Anne-Dorthe Hestbæk, hvori der også peges på dilemmaer i det personrettede tilsyn. Afslutningsvis vil jeg beskrive hvorledes dette speciale positionerer sig i forhold til dette.

I en Ph.d. afhandling omhandlende inddragelse af udsatte børn og unge (Jensen 2014) behandles det personrettede tilsynsbesøg i forhold til børns og unges muligheder for inddragelse i egen sagsbehandling. Dette udelukkende med udgangspunkt i nuværende og tidligere anbragte børn og unges erfaringer hermed. I undersøgelsen beskrives blandt andet, at tilsynsbesøget kan være en

balancegang for socialrådgiveren, da der skal holdes fokus på barnet og den unges perspektiv, samtidig med at plejefamilien har brug for vejledning og støtte. (Jensen 2014:235). Hvis de anbragte børn og unge derved får en oplevelse af, at tilsynsbesøget primært er for plejefamiliens skyld, kan det medføre, at børnene og de unge får en oplevelse af, at socialrådgiveren lytter for meget til plejefamilien og derved ikke er lydhør overfor deres fortælling eksempelvis omkring konflikter i plejefamilien (ibid.: 2014:237). Ligeledes beskrives at socialrådgiveren i tilsynsbesøget har "et ben i to lejre", da der i tilsynet både skal inddrages formelle og mere uformelle arenaer i barnets og den unges liv. Hermed menes, at barnet eller den unge er afhængig af at have en god relation til socialrådgiveren og derved opnå en åben og fri dialog med socialrådgiveren. Dette samtidig med at socialrådgiveren skal fastholde barnets eller den unges perspektiv på sagsforløbet og "holde døren til magten åben", så de anbragte børn og unge får størst mulig indflydelse på egen sag (ibid.: 2014:236).

Børnerådet udarbejdede i 2012 en Temaundersøgelse, hvori der også gives indikationer på det personrettede tilsyns dilemmaer. Her beskrives, at de anbragt børn og unge oplever det som et svært dilemma, at de har en oplevelse af, at socialrådgiveren vil dem det bedste, men at de på samme tid kan få en oplevelse af, at socialrådgiveren i tilsynsbesøget har en skjult dagsorden, hvilket får dem til at tvivle på, om socialrådgiveren er "deres" eller i højere grad repræsenterer plejeforældrene. Et andet dilemma der beskrives er, at de anbragte børn og unge generelt ønsker en god relation til deres socialrådgiver. De ønsker at opnå et mere personligt forhold til hende, hvor de kan tage på ture ud af huset, i biografen eller lignende, ligesom de ønsker, at socialrådgiveren skal vise interesse og spørge ind til de områder, som ikke nødvendigvis er en del af deres handleplan. Dilemmaet her opstår, når de anbragte børn og unge får en oplevelse af, at deres tillid til socialrådgiveren bliver undermineret, når hun videregiver oplysninger fra deres samtale eksempelvis til forældrene, som barnet eller den unge havde en fornemmelse af, ville være fortrolig (Børnerådet 2012:9-10).

I et samarbejde mellem Socialministeriet og Tabuka, foreningen af tidligere anbragte børn og unge, blev der i 2004 udarbejdet en undersøgelse af denne gruppe børn og unges erfaringer med at være anbragt uden for hjemmet. Heri beskrives et dilemma i, at de anbragte børn og unge ønsker en god

kontakt med deres socialrådgiver, men at denne kontakt udfordres af, at der sker mange socialrådgiverskift, hvilket medfører, at børnene og de unge skal "starte forfra", hver gang de møder en ny socialrådgiver. Et andet dilemma der nævnes er, at de anbragte børn og unge får svært ved at få den nødvendige tillid til deres socialrådgivere, da de oplever, at socialrådgiverne både skal være børnenes og forældrenes advokat. Endelig peges på, at børnene og de unge oplever en rollekonflikt imellem socialrådgiverens traditionelle professionelle rolle og den mere menneskelige og engagerede holdning til dem (Nielsen red. 2004:164-166).

I en undersøgelse foretaget for SFI omkring sammenbrud i anbringelser af unge peges der ligeledes på dilemmaer, der kan henføres til det personrettede tilsyn. Undersøgelsen indikerer, at socialrådgiverne i mange tilfælde på baggrund af travlhed og ressourcemangel i kommunerne ikke har et tilstrækkeligt stort kendskab til situationen for de anbragte unge, på trods af at det netop er socialrådgiverne, der har kompetencen til at ændre på de unges forhold. Dette kan medføre ustabile anbringelsesforløb eller sammenbrud i anbringelserne, hvor den unge mere eller mindre akut må skifte anbringelsessted (Hestbæk 2010:70). Ligeledes indikerer undersøgelsen, at dette dilemma og denne risiko forstærkes af, at en stor del af de unge oplever hyppige sagsbehandlerskift, hvilket igen medfører dels at der kan gå viden tabt omkring de unges forhold samt at det kan medføre, at de unge mister tilliden til, at socialrådgiverne kan hjælpe (Ibid.: 2010:73-74).

Som ovenfor beskrevet er der i forskningen opmærksomhed på nogle af de dilemmaer, der ses i forbindelse med det personrettede tilsyn med de anbragte børn og unge. I materialet peges der på yderligere dilemmaer, end dem jeg tidligere har beskrevet eksempelvis i forhold til de dilemmaer der opstår, når socialrådgiverne forsøger at navigere i feltet mellem plejefamilie og det enkelt barn eller den unge ligesom der peges på dilemmaer der kan opstå, når socialrådgiveren på baggrund af stort arbejdspress ikke har et tilstrækkeligt stort kendskab til det enkelte barn eller den unge, og alligevel må forsøge at handle ud fra barnets bedste. Disse undersøgelser bestyrker min opfattelse af, at feltet er komplekst og vanskeligt at navigere i for den enkelte socialrådgiver og for gruppen af anbragte børn og unge. Det er min opfattelse, at der ikke tidligere har været fokus på, hvad socialrådgiverne fortæller om, hvordan de håndterer disse dilemmaer omkring det personrettede tilsyn, ligesom jeg ikke i min gennemlæsning direkte har set forskning der specifikt har beskæftiget

sig med, hvordan de anbragte børn og unge oplever og påvirkes af denne håndtering. Det er derfor mit ønske, at dette speciale kan medvirke til at udfylde dette videnshul. Herunder vil jeg kort beskrive, hvordan jeg vil udføre denne undersøgelse.

Specialets undersøgelse

Som nævnt ovenfor er det min intention med nærværende speciale, at jeg ønsker at sætte fokus på kompleksiteten i det personrettede tilsyn, herunder fokus på de mange dilemmaer der ses udspillet heri. Det er min oplevelse, at det er vigtigt for alle aktører i dette felt, for socialrådgiverene, for de anbragte børn og unge og for andre professionelle, at der skabes fokus på denne kompleksitet. Dette er dels for at vise, at der ikke findes lette løsninger eller svar på, hvordan tilsynsbesøget skal udføres, og dels for at afklare om der bag nogle af dilemmaerne kunne vise sig nye måder at nedbringe denne kompleksitet på. For at undersøge dette og dermed skabe mulighed for et øget fokus på feltet, har jeg valgt at udarbejde en kvalitativ undersøgelse med vægt på socialrådgiver og nuværende og tidligere anbragte unges fortællinger om deres erfaringer hermed.

Specialets opbygning

Specialet er opdelt i 5 kapitler, som hver har en række underafsnit. Efter dette indledende kapitel, følger kapitel 2, hvor jeg vil præsentere mit videnskabsteoretiske udgangspunkt og mit metodevalg. Jeg vil efterfølgende præsentere mine informanter samt de etiske refleksioner, jeg har gjort mig både før, under og efter afholdelse af de kvalitative interviews. Specialets 3. kapitel vil bestå af en redegørelse for den teori, jeg vil anvende i forbindelse med analyse af specialets empiri, herunder teori om magt og tillid i det sociale arbejde med udsatte børn og unge. Ligeledes vil der i dette kapitel blive redegjort for specialets analysestrategi. I kapitel 4 vil jeg udfolde min analyse, hvor jeg med udgangspunkt i specialets problemformulering vil analysere specialets empiri. Analysen er delt op i to underafsnit, således at jeg i den første del med udgangspunkt i specialets første forskningsspørgsmål analyserer på, hvordan socialrådgiverne fortæller, de håndterer dilemmaet imellem deres forskellige roller i tilsynsbesøget og hvordan dette opleves af de nuværende og tidligere anbragte unge. Anden del af analysen vil tage udgangspunkt i specialets andet forskningsspørgsmål, hvor jeg vil analysere på, hvilken betydning tilliden mellem de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne har, og derefter hvilken indflydelse denne har på

dilemmaerne i tilsynsbesøget. Kapitel 5 er specialets afsluttende kapitel, hvori jeg vil udarbejde en samlet konklusion over specialets empiriske fund.

Kapitel 2 – Metode

I dette kapitel vil jeg redegøre for specialets videnskabsteoretiske overvejelser, metodologi samt forskningsdesign og metoder, da denne videnskabsteoretiske position er afgørende for, hvilket perspektiv problemformuleringen udspringer af. I de kommende afsnit vil jeg således redegøre for, hvorfor jeg har ladet mig inspirere af en fænomenologisk tilgang til indsamling af empiri, men hvor den primære videnskabsteoretiske tilgang i specialet er hermeneutisk inspireret. Yderligere skal der, når der træffes valg i specialet vedrørende metoder eller forskningsdesign være fokus på, at disse valg skal ses i lyset af, hvad der ønskes undersøgt, i dette tilfælde hvordan socialrådgiverene og de nuværende og tidligere anbragte unge fortæller, de håndterer det personrettede tilsyns dilemmaer.

Videnskabsteoretiske refleksioner

Inden jeg beskriver denne videnskabsteoretiske bevægelse fra det fænomenologiske udgangspunkt til en mere hermeneutisk inspireret tilgang, finder jeg det relevant, at jeg forinden beskriver forforståelsen, hvormed jeg møder forskningsfeltet.

Forforståelse

Som nævnt indledningsvist, har jeg igennem en årerække været beskæftiget som socialrådgiver på det kommunale børne- og ungeområde. Igennem denne praktiske erhvervs erfaring har jeg opnået en forforståelse af de anbragte børn og unge, som værende en udsat og sårbar gruppe, der i kraft af deres livsvilkår er blevet aktører på mange forskellige arenaer, uden de ofte selv har været involveret i beslutningen herom. Ligeledes er det dog også en del af min forforståelse, at præcis denne gruppe af børn og unge ganske ofte også formår at mestre deres udfordringer og agere under de livsvilkår, de er blevet tildelt. Denne forforståelse betyder for mig, at man i udgangspunktet ikke behøver at være mere end almindelig opmærksom, når man taler med børnene eller de unge omkring deres vilkår, da de kan håndtere dette uden de store udfordringer.

Min forforståelse omkring det personrettede tilsyn er, at socialrådgiverne generelt har et stort kendskab til børns rettigheder og muligheder, men at de i praksis finder det svært at navigere i de komplekse roller og dilemmaer i tilsynsbesøget, hvilket i sidste ende kan have den konsekvens, at barnet eller den unge ikke altid bliver informeret og inddraget i sagsbehandlingen i det omfang som det er tiltænkt.

I de næste to delafsnit vil jeg redegøre for, hvordan henholdsvis den fænomenologiske og hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang vil blive anvendt i dette speciale.

Fænomenologi og hermeneutik – ligheder og forskelle

Andersen & Koch (2015) beskriver, at hermeneutikken og fænomenologien fik sit store gennembrud i 1960'erne, som et modsvar til den kritik der rejste sig af positivismen som videnskabsteoretisk tilgang. De gør sig videre gældende, at fænomenologi og hermeneutik som videnskabsteoretiske tilgange er beslægtede, og begge retninger ofte anvendes i samfundsvidenskabelig forskning, især hvor der er fokus på at forstå menneskers intentioner, følelser og oplevelser af en given situation. Ontologisk har de to retninger således tilfælles, at handlinger skal forstås gennem fortolkning og indlevelse i det enkelte menneskes subjektive meningsunivers og derved tillægges en selvstændig virkelighedsstatus (Jacobsen m.fl. 2015:241-249). Der er dog også afgørende forskel på de to retninger, især kan fremhæves den erkendelsesteoretiske forskel, hvor fænomenologien lægger vægt på førstepersons-perspektivet, hvilket kan beskrives som et "jeg" perspektiv, hvor hermeneutikken lægger vægt på et mere kommunikativt "jeg og du" perspektiv, hvilket ses i sammenhæng med en forventet horisont sammensmeltning til et "vi" perspektiv (ibid.: 2015:242). Med andre ord ses forskellen i, at forskeren i brugen af en fænomenologisk tilgang tilstræber at tilgå den subjektive fortælling med et åbent sind uden erkendelsesmæssige fordomme, hvorimod man ved den hermeneutiske tilgang vil tilstræbe altid at inddrage sin forforståelse til at forstå, erkende og opnå en ny viden om et givet menneske eller område. For at tydeliggøre de to retningers forskelligheder, vil jeg herunder kort beskrive de to retninger hver for sig.

Den fænomenologisk videnskabsteoretiske tilgang

Fænomenologi oversættes til læren om det, der kommer til syne eller fremtræder for ens bevidsthed. Denne nye viden kan således kun opnås, hvis forskeren er i stand til at tilsidesætte sine egne forforståelser og refleksioner omkring det fænomen eller de mennesker, der befinder sig i feltet. Forskeren kan som konsekvens heraf aldrig tage udgangspunkt i, hvordan hun tror, virkeligheden opleves for de mennesker, det handler om. I stedet er det nødvendigt at forskeren, igennem udforskende spørgsmål til feltet, undersøger hvordan det netop opleves af de berørte, og at denne nye viden gives plads til at blive udfoldet, uden at den bliver hæmmet eller forstyrret af, hvad forskeren indledningsvist tænker om feltet (ibid.: 2015:217-218).

Den hermeneutiske videnskabsteoretiske tilgang

I modsætning til, som netop beskrevet ovenfor omkring forskerens forforståelse, er tanken i den hermeneutiske tilgang ikke at sætte parentes omkring forskerens forforståelse og refleksioner omkring forskningsfeltet, men i stedet aktivt inddrage den igennem hele forskningsprocessen (Juul & Pedersen red. 2012:107). Formålet hermed er, at forskeren igennem hele processen opnår ny viden og deraf en ny erkendelse, som bliver en del af ens forforståelse - en forforståelse som igen kan sættes i spil, i en proces der derved bliver uendelig. Dette beskrives ofte som den hermeneutiske cirkel (ibid.: 2012:110-111).

Med det fænomenologiske udgangspunkt vælger jeg dermed forsøgsvist at sætte parentes omkring min forforståelse, når jeg afholder interview med gruppen af de nuværende og tidligere anbragte unge, da det er vigtigt for mig, at jeg på trods af min viden omkring feltet, fastholder et åbent blik på de unges fortællinger. I modsætning hertil har jeg valgt en mere hermeneutisk tilgang i mine interview med socialrådgiverne, da jeg her aktivt vil inddrage min forforståelse af feltet. Baggrunden herfor er, at det er min umiddelbare vurdering, at det ikke vil være muligt at fastholde parentesens omkring min forforståelse, når jeg vil interviewe socialrådgivere beskæftiget inden for mit eget arbejdsfelt. Dette valg bringer mig direkte ind i den teoretiske diskussion af, hvorvidt det reelt er muligt i praksis at sætte sin forforståelse i parentes. Som beskrevet af Juul (2012), kan det være anstrengelsen værd at forsøge (Ibid: 2012:73-74), hvilket netop er min intention i denne proces med at interviewe de nuværende og tidligere anbragte unge, da jeg i så høj grad som muligt ønsker at

lade de nuværende og tidligere anbragte unges fortællinger få lov til at udfolde sig, uden at jeg påvirker dette igennem min forforståelse.

Nedenstående afsnit indeholder en begrundelse for specialets metodologi, metodiske valg samt metodiske overvejelser og refleksioner.

Metodologi

I dette afsnit vil jeg kort beskrive min metodologiske tilgang til min undersøgelse i feltet. Metodologiens formål er at definere hvordan man som forsker mest præcist og formålstjenesteligt kan undersøge det, der faktisk er i feltet (Hviid Jacobsen m.fl. 2015:572-573). Traditionelt kan metodologien overordnet anskues som to modsatrettede veje ind i et forskningsprojekt ved enten at anvende en metodologisk holisme eller en metodologisk individualisme. Forskellen på disse to tilgang kan kort beskrives som, at man ved anvendelse af metodologisk holisme tager udgangspunkt i forklaring af sociale forhold, hvor helheden vægtes over enkeltdelene, hvorfor der i analysen vil være en betoning af de sociale sammenhænge, helheder eller strukturer på bekostning af de enkelte individer (ibid.: 2015:543). I modsætning hertil vil anvendelsen af den metodologiske individualisme medføre, at fokus i analysen vil være på den enkelte aktør, som i dette speciale vil være de socialrådgivere, der udfører det personrettede tilsyn og de unge nuværende og tidligere anbragte (ibid.: 2015:550). Hver af de to overordnede tilgange har yderligere undergrupperinger. Her vil jeg især fremhæve den metodologiske situationisme. Det særlige ved denne tilgang er, at der tages udgangspunkt i, at sociale fænomener altid skal forstås og studeres ud fra den konkrete kontekst, de udspilles i. Her er fokus således ikke længere udelukkende på det enkelte individ, men derimod fokuseres på situationerne, de enkelte mennesker indgår i (ibid.: 2015:562-563).

Jeg har i specialet valgt at kombinere den metodologiske individualisme med den metodologiske situationisme i forbindelse med indsamling af min empiri og senere ligeledes i analysen af denne empiri. Jeg har valgt dette, da jeg mener, at det personrettede tilsyn og informanternes fortællinger ikke bør ses som to af hinanden uafhængige elementer. Kombinationen af disse perspektiver vil således medføre, at de overordnede analytiske udgangspunkter både bliver den enkelte informants fortællinger og den kontekst, deres erfaringer er udspillet i. Jeg vil derfor anse det personrettede tilsyn som det sociale fænomen, der danner rammen omkring informanternes erfaringer og

fortællinger, hvorefter jeg vil tage analytisk afsæt i beskrivelsen af de situationer, hvor socialrådgiverne og de nuværende og tidligere anbragte unge bliver deltagende aktører og derved forsøge at forstå deres individuelle motiver og intentioner.

Kvalitative interviews med socialrådgivere og nuværende og tidligere anbragte unge

Til besvarelse af specialets problemformulering og i forlængelse af specialets fænomenologiske og hermeneutiske udgangspunkt, har jeg valgt at indsamle empiri igennem afholdelse af kvalitative interviews med socialrådgivere beskæftiget i kommunale Familieafdelinger samt med nuværende og tidligere anbragte unge.

Jeg har valgt at anvende kvalitative interviews i min empiri indsamling, da det er min oplevelse, at det netop er i de kvalitative interviews, jeg kan søge præcise beskrivelser af, hvordan bestemte fænomener som f.eks. det personrettede tilsyn opleves fra et førstehåndsperspektiv. Det er således igennem disse interviews, socialrådgiverne får mulighed for at videreformidle deres refleksioner og fortællinger om deres faglige praksis. Ligeledes er det herigennem de nuværende og tidligere anbragte unges får mulighed for at formidle deres erfaringer med børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Jeg har valgt at tage udgangspunkt i Steinar Kvaales definition af det kvalitative forskningsinterview, hvori beskrives at *"(...) interview især egner sig til at undersøge menneskers forståelse af betydningerne i deres livsverden, beskrive deres oplevelser og selvforståelse og afklare og uddybe deres eget perspektiv"* (Kvale 1997:111). Tanggaard & Brinkmann (2015) beskriver ligeledes, at den store fordel ved denne form for interview er, at man derigennem som interviewer får muligheden for at komme helt tæt på informantens livsverden, præcist som den er oplevet af det pågældende menneske (Tanggaard & Brinkmann 2015:35).

I interviewene med de nuværende og tidligere anbragte unge har jeg som en konsekvens af den fænomenologiske tilgang valgt, at interviewene skal indledes med, hvad Husserl (ibid.2015:219) benævner som en livsverdensfortælling, hvilket kan forklares ved, at de nuværende og tidligere anbragte unge får mulighed for frit at fortælle om baggrunden for deres anbringelse samt deres anbringelseshistorie, uden at jeg forstyrrer deres fortællinger ved at lede interviewet i en ønsket

retning. Formålet med dette er, at deres fortællinger om erfaringer med børnesamtalen og det personrettede tilsyn skal ses som en konsekvens af den verden, de for dem er oplevet i.

Jeg har valgt at mine interviews skal have en semistruktureret tilgang, hvor jeg på forhånd har udarbejdet en interviewguide, der skal støtte mig i at komme omkring de temaer som jeg på forhånd har vurderet, vil være mest relevante. Denne indledende vurdering er foretaget på baggrund af min erhvervsmæssige erfaring omkring børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Der anvendes således en semistruktureret interviewguide ved alle interviews. Derudover vil tilgangene til de forskellige interviews være forskellige. Herunder vil jeg kort redegøre for disse forskelle.

Interviews med gruppen af nuværende og tidligere anbragte unge

Som nævnt ovenfor vil mine interviews med gruppen af nuværende og tidligere anbragte unge blive indledt på en måde, hvor informanterne får mulighed for at berette så udførligt og detaljeret, de har lyst til omkring deres anbringelseshistorie. Dette har i praksis medført at mine interviews har været lange. Helt op til 1 time og 45 minutters optagelser. Næsten alle unge er løbende i interviewet vendt tilbage til deres historie og suppleret med detaljer derfra. Den viden som de unge derigennem har delt med mig, har betydet at min forståelsesramme er blevet betragteligt udvidet, da jeg på den måde har opnået en forståelse for, hvorfra deres erfaringer er opstået.

Den resterende del af interviewene med de unge, er foregået som et semistruktureret interview, hvor jeg har spurgt ind til deres oplevelser, refleksioner og forventninger til det personrettede tilsyn og til de socialrådgivere, de har stiftet bekendtskab med i den forbindelse.

Interviews med gruppen af socialrådgivere beskæftiget inden for kommunale Familieafdelinger

Mine interviews med socialrådgiverene har ikke på samme vis taget udgangspunkt i en livsverdensfortælling, da jeg har vurderet, at det ikke vil være relevant i denne sammenhæng, ud fra en forforståelse af, at deres livsvilkår ikke nødvendigvis har indflydelse på deres professionelle virke. Socialrådgiverne har redegjort for hvor længe de har været uddannet, hvilke funktioner de har været beskæftiget med siden deres uddannelse, samt hvilken erfaring de har med at udføre de personrettede tilsyn.

Den afgørende forskel på de afholdte interviews med de to forskellige informantgrupper er dog, at jeg, på baggrund af min forforståelse om, at de tilhører en udsat og sårbar gruppe, har haft en mere anerkendende og forstående tilgang til de nuværende og tidligere anbragte unges fortællinger, hvorimod min tilgang til socialrådgiverne i højere grad har været præget af en mere direkte og vedholdende afdækning af deres fortællinger om deres faglige praksis.

Den praktiske afholdelse af interviews

Alle interviews er afholdt der, hvor informanterne ønskede, at de skulle afholdes. Jeg anså dette som vigtigt, da vi i interview situationen skulle tale om ting, der kan have en stor betydning for informanterne. Dette medførte i praksis, at gruppen af unge informanter blev interviewet i deres hjem, hvorimod gruppen af socialrådgivere alle valgte, at interviewene skulle afholdes på deres arbejdsplads.

Inden selve interviewet gik i gang, blev alle informanter orienteret om min faglige baggrund samt om, hvorfor jeg har valgt at udarbejde denne undersøgelse. Ligeledes blev de informeret om, at de ville blive anonymiseret i det endelige specialeprojekt, samt at de havde mulighed for at gennemlæse deres udtalelser, inden de blev brugt. Der var dog ingen af informanterne, der ønskede at benytte sig af denne mulighed. At jeg valgte at informere om, at jeg er socialrådgiver, oplevede jeg fik en åbenlys fordel ved socialrådgivergruppen. Jeg kunne observere, at de blev mere afslappede i samtalen, især også da jeg informerede om, at jeg ikke havde et ønske om at ende ud med et speciale, hvor fokus udelukkende ville være en kritik af den socialfaglige praksis.

I forhold til interviews med gruppen af nuværende og tidligere anbragte unge, var det ikke umiddelbart mit ønske, at jeg skulle fremstå som socialrådgiver og derved repræsentant for det kommunale system, som de i forvejen er aktører i. Det blev dog min oplevelse, at jeg hurtigt blev genkendt og kategoriseret i denne funktion alligevel. Dette kom til syne flere gange i interviewene f.eks. da Anna udtalte, *"Altså, jeg vil ikke beskyjde jer for noget, men jeg tror (...)"*. Eller i et andet interview, hvor Britt udtaler, *"Jeg vidste ikke engang, at I havde notatpligt"*.

Jeg har i den forbindelse overvejet, om dette har medført bias i forhold til den indsamlede empiri, men det er min oplevelse, da de nuværende og tidligere anbragte unge ikke fremstod som om de tilbageholdt oplysninger af denne årsag. Jeg vurderer derimod, at det endte med at være hjælpsomt

for gruppen af unge, da derved fik lettere ved at identificere min rolle, og derved ikke behøvede at bruge ressourcer på dette under interviewet.

Etiske overvejelser vedr. afholdelse af interviews

Inden jeg afholdt mine interviews, reflekterede jeg over, hvilke elementer i interviewsituationen, jeg anså som nødvendige at være opmærksom på. Jeg valgte herefter at tage udgangspunkt i de fire overordnede retningslinjer omkring informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser ved at medvirke som informant og forskerrollen (Brinkmann & Tanggaard 2015:477-479). Herunder vil jeg beskrive mine egne refleksioner jævnfør disse fire retningslinjer.

Informeret samtykke: Jeg fandt det nødvendigt at sikre, at det samtykke der blev givet til deltagelse i mine interviews blev givet på baggrund af en grundig oplysning omkring mit undersøgelsesfelt, herunder hvad jeg skulle bruge deres fortællinger til og hvorfor det i denne proces var vigtigt for mig, at de deltog.

Da fem ud af de seks nuværende og tidligere anbragte unge var under 18 år, var jeg ligeledes nødt til at reflektere over, om de forstod konsekvenserne af at deltage i min undersøgelse. Jeg gjorde derfor meget ud af at informere dem om, at deres deltagelse var frivillig, at de havde ret til ikke at svare på mine spørgsmål, hvis det blev ubehageligt for dem, og at de havde lov til at sige stop, hvis de ikke længere ønskede at fortsætte interviewet. Da alle de unge var over 15 år, tog jeg udgangspunkt i, at det ikke var nødvendigt at indhente samtykke fra deres forældremyndighedsindehavere.

For gruppen af socialrådgivere var det især vigtigt for mig at oplyse dem om, at jeg ikke ønskede at anvende deres fortællinger til et projekt, hvor der ville være fokus på at finde fejl i deres sagsbehandling, men at der i stedet ville være fokus på deres fortællinger om faglig praksis.

Fortrolighed: Inden jeg gik i gang med at afholde mine interviews, havde jeg besluttet, at alle informanter skulle anonymiseres, således at det ikke umiddelbart var muligt at genkende dem efterfølgende. I praksis ville det betyde, at alle informanter blev givet andre navne, ligesom det ikke skulle fremgå af specialet, hvor de boede og arbejdede. Disse præmisser blev alle informanter

orienteret om inden interviewene blev afholdt. En af de unge, Fie, oplyste dog, at hun ikke ønskede at hendes fortælling skulle anonymiseres, da hun gerne ville stå frem som den unge pige, hun er i dag, på trods af alle de udfordringer hendes opvækst havde givet hende. Dette rejste et nyt etisk dilemma hos mig, da jeg ved at fastholde mit ønske om fuld anonymitet, reelt minimerede hendes stemme direkte at blive en oplyst del af processen (Parker 2005:17 i Kvale & Brinkmann 2015:478). For at fastholde en ensrettet tilgang til mine informanter, valgte jeg dog alligevel at informere Fie om, at hun ville blive anonymiseret i specialet, hvilket hun accepterede.

Konsekvenser: Jeg havde inden afholdelse af mine interviews reflekteret over, hvordan jeg kunne sikre, at informanternes deltagelse ikke fik uventede eller uønskede konsekvenser for dem. Jeg har forsøgt at imødekomme dette ved at fastholde anonymiseringen, ligesom jeg for socialrådgivernes vedkommende har beskrevet deres arbejdsforhold, erfaring og arbejdssted i meget generelle vendinger.

Forskerrollen: Da jeg har valgt at undersøge et område, som jeg kender overordentlig godt, har jeg inden afholdelse af interviewene brugt tid på, at få klarhed over mine egne værdimæssige holdninger og normative forventninger til, hvordan det personrettede tilsyn skal afholdes. Dette har jeg vurderet var essentielt, da disse holdninger og forventninger ikke måtte stå i vejen for åbenhed omkring informanternes fortællinger. Samtidig har jeg vurderet mit indgående kendskab til feltet som en force, der har kunne hjælpe mig til at stille mere målrettede og uddybende spørgsmål.

Anvendelse af disse fire overordnede retningslinjer har medført, at jeg har reflekteret på et mere overordnet niveau over, hvordan disse etiske principper skulle være styrende for mit møde med informanterne.

Herunder vil jeg beskrive hvorledes jeg har fået kontakt til de informanter, der har medvirket i dette projekt samt efterfølgende kort præsentere dem.

[Kontakt til informanter](#)

I forbindelse med anvendelse af informanter til specialets empiriindsamling, var jeg meget bevidst om, at jeg igennem mine tidligere ansættelser forholdsvist let kunne skaffe informanter blandt

tidligere kolleger samt anbragte børn og unge, som jeg selv havde været rådgiver for. Efter moden overvejelse valgte jeg dog denne mulighed fra, da jeg ikke ville risikere at bringe hverken tidligere kolleger eller de anbragte børn og unge i en situation, hvor de var nødt til at fortælle om deres oplevelser med mig som socialrådgiver.

På baggrund af mit ønske om at få kontakt til kommunalt ansatte socialrådgivere valgte jeg at sende en mail til lederen af forskellige Familieafdelinger i seks forskellige kommuner og anmodede om, at en socialrådgiver kunne deltage i et interview. Heraf meldte tre socialrådgivere tilbage at de gerne ville deltage.

For at få kontakt til gruppen af anbragte børn og unge valgte jeg at sprede budskabet om, at jeg søgte netop denne type informanter blandt mit sociale, faglige og private netværk. Dette medførte, at jeg fik kontakt til i alt fire forskellige kvinder, der accepterede at agere gatekeeper for mig, og derved sørgede for at skabe kontakten til de nuværende og tidligere anbragte unge. Dette fik dog også den konsekvens, at jeg ikke som sådan kunne selektere imellem informanterne, men at jeg afholdt interviews med de informanter, som jeg fik kontakt til. Brugen af disse gatekeepers har dog også medført et dilemma, da netop disse fire kvinder kender de unges identitet, og derved har dette medført, at for netop disse kvinder fremtræder de unge ikke anonymt i specialet.

[Kritisk refleksion over brugen af de valgte informanter](#)

Af de ca. 14.000 anbragte børn og unge viser en undersøgelse, at der er anbragt cirka 15 % færre piger end drenge, men at der ses en tendens til at kønsforskellene udlignes. Dog er drengene fortsat overrepræsenteret i anbringelsesstatistikkerne (Bryderup m.fl. 2017:114-115). Med dette resultat in mente har jeg reflekteret over, om mine resultater vil være valide, da jeg kun har afholdt interviews med anbragte piger, da det ikke lykkedes mig at komme i kontakt med gruppen af anbragte drenge. Dette må derfor ses som en erkendt mulig kilde til bias i specialets konklusioner.

[Præsentation af informanter](#)

Som det er beskrevet ovenfor, har jeg valgt at afholde seks interviews med nuværende og tidligere anbragte unge i alderen 15-22 år samt tre interviews med socialrådgivere ansat i tre forskellige

kommunale Familieafdelinger. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at der ikke har været sammenfald imellem henholdsvis socialrådgiver og anbragte unge.

I dette afsnit vil jeg præsentere de enkelte informanter. Som tidligere beskrevet, er den videnskabsteoretiske tilgang til dette projekt fænomenologisk, hvorfor jeg har valgt at informanternes fortællinger skal anskues med baggrund i deres livsverden og dermed de erfaringer, de har gjort sig med det personrettede tilsyn. Som en konsekvens heraf har jeg valgt en lidt mere udførlig præsentation af de unges opvækstvilkår samt anbringelseshistorik, da deres erfaringer med det personrettede tilsyn netop er dannet på baggrund heraf. Socialrådgiverne bliver i modsætning hertil præsenteret igennem deres erfaring med feltet. Herunder følger derved først præsentation af de seks nuværende og tidligere anbragte unge:

Anna:

Anna på 17 år blev anbragt første gang som 8-årig. Anna mener at vide, at anbringelsen havde baggrund i, at begge hendes forældre har et alkoholmisbrug og at hendes far har posttraumatisk stress, efter at have været udsendt som soldat. Anna beskriver, at hendes barndomshjem var præget af, at forældrene ikke magtede at tage sig af hende pga. deres egne problemstillinger, og at hjemmet desuden var præget af massiv hustruvold. Anna går i dag i gymnasiet.

Annas anbringelseshistorik kan kort beskrives således:

0 - 8 år: hjemmeboende hos forældrene

8 - 10 år: tvangsanbragt hos bedsteforældre

10 - 13 år: hjemmeboende hos forældre

13 - 13 1/2 år: tvangsanbragt hos moster

13 1/2 – 15 år: hjemmeboende hos forældre

15 – 15 år: 3 måneder frivilligt anbragt på døgninstitution

15 – 17 år: frivilligt anbragt på en anden afdeling af samme døgninstitution

17 år – nu: seneste 3 uger frivilligt anbragt i en udslusningsbolig under samme døgninstitution

Anna fortæller, at hun nu er blevet glad for at bo i sin udslusningsbolig, men at hendes anbringelsesforløb og liv i øvrigt har været vanskeligt at håndtere. Anna fortæller, at de mange

flytninger imellem forældre og anbringelsessteder har gjort det svært for hende at skabe blivende relationer. Hun husker det som om, at hun var tilfreds med at være anbragt hos bedsteforældrene og hende moster, selvom hun hellere ville bo hjemme hos forældrene. Da hun blev anbragt på opholdsstedet, var det en vanskelig periode for hende, da det var svært at finde sig til rette, og svært at være omgivet af andre unge og pædagoger døgnet rundt. Anna nyder tiden i sin udslusningsbolig, hvor hun kan være helt alene.

Britt:

Britt på 15 år blev anbragt som 11-årig hos en plejefamilie sammen med sin lillebror, der er 3 år yngre. Inden deres anbringelse boede de sammen med deres mor. Britt fortæller, at de blev anbragt, fordi deres mor havde et misbrug, samt har psykiske vanskeligheder der er opstået på baggrund af et voldeligt overfald for mange år siden. Britt fortæller, at hendes mor kæmpede i 4 år, før det lykkedes hende at få overbevist kommunen om, at børnene skulle anbringes uden for hjemmet, da hun ikke magtede at varetage forældrerollen overfor dem. Britt går i 8. klasse i en folkeskole.

Britts anbringelsehistorik kan således kort beskrives:

0 – 11 år: hjemmeboende hos mor

11 år – nu: frivilligt anbragt i plejefamilie

Britt fortæller, at hun er glad for at bo i sin plejefamilie. Hun trives i hjemmet og er lykkelig for, at hun fik lov til at blive anbragt samme sted som sin lillebror.

Christina:

Christina er 19 år og blev anbragt første gang, da hun gik i børnehaven. De første to anbringelser var i midlertidige plejefamilier. Herefter fulgte et liv med anbringelser flere forskellige steder. Christina fortæller, at hun blev anbragt, da hendes mor var pillemisbruger, røg hash og tog andre stoffer og var psykisk syg. Hendes far var alkoholiker. Christinas barndomshjem var præget af forældrenes hyppige konflikter og samlivsbrud, samt hendes mors manglende kompetencer til at varetage forældrerollen over Christina og hendes 2 år yngre lillebror. Christina beskriver, at deres hjem var

beskidt og ulækkert, og at hun måtte varetage forældrerollen for sin lillebror helt fra starten af, da de boede hjemme. Christina er på nuværende tidspunkt sygemeldt med psykiske vanskeligheder.

Christinas anbringelsehistorik kan kort beskrives således:

0 – 6 år: hjemmeboende hos forældre/mor, dog afbrudt af to kortere anbringelser i akutte plejefamilier.

7 – 9 år: frivilligt anbragt i plejefamilie

9 – 11 år: hjemmeboende hos mor

11 – 18 år: frivilligt netværksanbragt hos familiemedlem og hendes familie, som hun ikke kendte inden anbringelsen

18 – 19 år: anbragt i et ungdomshybel projekt

19 – nu: netop flyttet ind i lejlighed sammen med kæresten. Da Christina er tildelt efterværn, hjælper kommunen med at betale indskud, husleje og lommepenge til Christina.

Christina fortæller, at hendes liv har været rigtigt hård. Hendes mor døde af sit misbrug, da Christina var 11 år, hvilket var baggrunden for, at hun blev netværksanbragt hos et familiemedlem. Hendes far lever stadig, men hun har ikke haft kontakt til ham de seneste ca. 8 år. Hendes onkel fik tildelt forældremyndigheden over hende, da moderen døde.

Christina beskriver, at hendes anbringelse hos et familiemedlem har været et mareridt for hende. Hun blev behandlet dårligt af familien, hun blev nedværdiget og der blev gjort stor forskel på hende og de andre familiemedlemmer. Christina forsøgte igennem størstedelen af anbringelsen at gøre kommunen opmærksom på, at hun ikke trivedes i netværksfamilien, men fik en oplevelse af, at hun ikke blev lyttet til. Christina har i dag ingen kontakt til familiemedlemmerne.

Ditte:

Ditte er 15 år og blev frivilligt anbragt, da hun var ca. 3 år. Inden anbringelsen boede Ditte sammen med sin mor, som var psykisk syg. Dittes mor døde umiddelbart efter, at Ditte blev anbragt. Ditte har ikke haft kontakt til sin far igennem sin barndom. Dittes far er ligeledes død nu. Ditte går i 8. klasse på en efterskole.

Dittes anbringelseshistorik kan kort beskrives således:

0 – 3 år: hjemmeboende hos mor

3 – 4 år: frivilligt anbragt på døgninstitution

4 – 9 år: frivilligt anbragt i plejefamilie

9 – 13 år: frivilligt anbragt i 2. plejefamilie

13 – 13 1/2 år: frivilligt anbragt på opholdssted

13 1/2 – 14 år: frivilligt netværksanbragt hos skolevenindes mor

14 – nu: anbragt i 3. plejefamilie

Ditte fortæller om et liv, der har været hårdt og præget af mange flytninger og konflikter. Hun forklarer, at hendes flytninger alle har haft rod i, at hun havde så mange konflikter med de familier og pædagoger, hun var sammen med. Ditte er på nuværende tidspunkt på efterskole, men er hos plejefamilien i alle weekender og ferier. Ditte er meget glad for sin plejefamilie, og fortæller, at hun for første gang i sit liv har en følelse af, at hun har et sted, hvor hun altid vil høre til. Ditte har på nuværende tidspunkt ikke kontakt til noget biologisk familie.

Elena:

Elena er 17 år og blev frivillig anbragt i plejefamilie, da hun var 15 år. Inden anbringelsen boede Elena hos sin mor de første 10 år af sit liv. Disse år var præget af, at moderen flyttede meget rundt, og at der var talrige konflikter imellem hende og Elena. I perioden hvor Elena var 10-15 år, boede hun sammen med hendes far og hans nye familie. Elena fortæller, at hun blev anbragt, fordi hun havde så mange konflikter med hendes forældre, at hun ikke kunne bo sammen med nogen af dem. Samtidig var Elena involveret i hærværk og "små-kriminalitet", og havde et stort skolefravær. Elena beskriver, at hendes forældre mente det godt, men at de ikke er gode nok til deres job som forældre. Elena går i 9. klasse i en folkeskole.

Elenas anbringelseshistorik kan således kort beskrives:

0 – 10 år: hjemmeboende hos mor

10 – 15 år: hjemmeboende hos far

15 – 17 år: frivilligt anbragt i plejefamilie

Elena fortæller, at hun har samvær med forældrene, når det passer ind hos dem og i forhold til hendes skole. Elena fortæller, at hun har det rigtig godt i sin plejefamilie, som består af en enlig kvinde. Plejemor er en god støtte for Elena, og hun oplever, at hun føler sig godt tilpas i hjemmet.

Fie:

Fie er 22 år, og blev frivilligt anbragt, da hun var ca. 3 1/2 år. Fie fortæller, at hun blev født som en "abstinens-baby", af forældre som ikke ønskede at være forældre, samtidig med at de begge havde et massivt misbrug af alkohol og heroin. Moderen efterlod Fie hos mormor, hvor hun boede, indtil hun var ca. 3 1/2 år, hvorefter hun blev frivilligt anbragt i en plejefamilie.

Elena går i et erhvervsfagligt grunduddannelsesforløb. Elena er påvirket af sin ADHD-lidelse og har igennem en del år haft et hash-misbrug, som har påvirket hendes hukommelse.

Fies anbringelseshistorik kan således kort beskrives:

0 – 3 år: frivilligt placeret hos mormor

3 – 20 år: frivilligt anbragt hos plejefamilie

20 – 20 år: kort samlivsforhold med kæreste med efterværns støtte

20 – 21 år: frivilligt anbragt hos plejefamilie med efterværns støtte

21 – nu: samlevende med kæreste stadig med efterværns støtte

Fie fortæller, at hendes far døde for få år siden af, hvad Fie tror, var en overdosis. Moderen ser Fie sporadisk, da hun ofte opholder sig på gaden. Fie beskriver, at mor stadig har et massivt misbrug af alkohol og stoffer, og at hun har et meget kompliceret og indimellem hadefuldt forhold til sin mor. Fie fortæller, at hendes plejefamilie er verdens bedste familie, og at hun kun har gode minder fra sin barndom hos dem. Hun har stadig kontakt til plejefamilien og anser plejeforældrene og deres biologiske børn, som sin rigtige familie.

Efter denne kortfattede præsentation af de nuværende og tidligere anbragte unge, følger herunder en præsentation af socialrådgiverne:

Helle:

Helle blev uddannet som socialrådgiver for lidt mere end tre år siden. Helle har siden været ansat som socialrådgiver i en stor kommunal Familieafdeling. For Helle er det vigtigt, at hun har en god relation til de børn og unge, hun er socialrådgiver for. Helle ønsker på sigt at arbejde endnu mere relations orienteret f.eks. som familiebehandler.

Helle er tilknyttet fire børn, som er tvangsanbragt og otte børn, som er frivilligt anbragt.

Ida:

Ida blev uddannet for ca. otte måneder siden. Ida har siden været ansat som socialrådgiver i en mellemstor kommunal Familieafdeling. Ida er glad for sit arbejde, og er optaget af, hvordan man som socialrådgiver kan beskæftige sig med udsatte børn og unge, uden at det skal fylde hele ens liv. Ida er tilknyttet tre børn, som er tvangsanbragt og fire børn, som er frivilligt anbragt.

Julie:

Julie blev uddannet for 6 år siden. Hun har arbejdet i to forskellige kommunale Familieafdelinger og har været socialrådgiver for både frivilligt og tvangsmæssigt anbragte børn. Julie er ansat i en mindre kommune, og udfylder på nuværende tidspunkt en funktion i afdelingen, hvor hun varetager opgaver for kollegaer, som f.eks. har en sygedag, er på kursus, eller har et længerevarende sygdomsforløb. Julie beskriver, at hun trives med denne funktion, da hun har en erfaring med, at det længerevarende relations arbejde med børn og deres familier, kan være emotionelt udmattende for hende at være en del af.

Behandling af den indsamlede empiri

I dette afsnit vil jeg redegøre for, hvordan jeg vil behandle den empiri, jeg har indhentet igennem de henholdsvis tre interviews med socialrådgiverne og de seks interviews med nuværende og tidligere anbragte unge.

For at få mulighed for at transskribere mine interviews, har jeg valgt at optage dem. Informanterne blev informeret herom, inden vi gik i gang med selve interviewet. For at sikre en god lyd kvalitet valgte jeg at optage på min telefon, hvilken jeg inden afholdelsen af mine interviews, havde testet,

således at jeg var sikker på, hvor tæt den skulle placeres på informanten, for at sikre en høj grad af hørbarhed. Disse forberedelser er i tråd med hvad Holstein & Gubrium (2003) anbefaler, for at højne muligheden for at kvaliteten af det transskriberede er så god som mulig (Holstein & Gubrium 2003:11-12). For yderligere at sikre en god transskriptions kvalitet har jeg under de afholdte interviews skrevet notater. Dette har jeg anvendt som en strategi til at kunne følge op på informanternes fortællinger, og for løbende at kunne notere, hvis der var noget helt særligt, som fremstod som om, det var af en særlig betydning for informanten (ibid.: 2003:20).

Efter interviewene har jeg valgt selv at transskribere lydoptagelsen. Det er min opfattelse, at processen med at transskribere er vigtig, da jeg derved allerede ved gennemlytningen af interviewene fik mulighed for at på et så tidligt tidspunkt som muligt at overveje hvilke temaer, der fremkom i interviewet. Da jeg transskriberede løbende i interviewprocessen, var det også medvirkende til, at jeg var opmærksom på at reformulere eller anvende færre fagtermer, når jeg interviewede især de nuværende og tidligere anbragte unge, da jeg opdagede, at især et af spørgsmålene i interviewguiden fremkom for kompliceret.

Alle informanter blev, som tidligere nævnt, garanteret fuld anonymitet. Dette har ligeledes haft betydning for transskriberingsprocessen, da jeg allerede der udelod informanternes navne, bynavne og socialrådgivernes alder og eventuelle efteruddannelser. Baggrunden for dette var, at de unge pigers navne og opholdssteder, samt socialrådgivernes alder, ansættelsessted og efteruddannelsesniveau ikke var relevant for den proces, jeg havde igangsat. I det transskriberede materiale har jeg derfor valgt at give informanterne nye navn i alfabetisk orden, således at den første unge informant i materialet bliver benævnt Anna, og den første socialrådgiver informant bliver benævnt Helle. På denne måde har jeg sikret mig, at det kun er mig, der ved, hvem der har ageret som informanter, ligesom informanterne kun vanskeligt kan identificeres af andre efterfølgende.

Som nævnt indledningsvist i dette afsnit, er det disse ni informanter og deres fortællinger, der bidrager med empiri til dette projekt. Herunder vil jeg redegøre for de etiske refleksioner jeg har haft omkring dette.

Retrospektive refleksioner over afholdte interviews

Ved gennemlæsning af mine interviews er det blevet synligt for mig, at der er opstået nogle etiske dilemmaer, som jeg forinden ikke havde givet tilstrækkelig opmærksomhed. I forbindelse med de afholdte interviews spurgte jeg de nuværende og tidligere anbragt unge, om de eksempelvis havde kendskab til notatpligt, retten til at medvirke i egen sagsbehandling samt retten til en bisidder. De svarede stort set alle nej til disse spørgsmål, hvilket kan ses som et udtryk for, hvordan de husker deres samspil med socialrådgiveren. Det er dog også nødvendigt, at der i fortolkning af deres udsagn tages højde for, at de muligvis har modtaget denne information, men efterfølgende ikke huskede informationen, eller risikoen for at de ikke havde forstået, hvad disse muligheder i praksis kunne betyde for dem.

I interview situationen, hvor de unge fortalte, at de ikke havde kendskab til ovenstående termer, kunne jeg have valgt ikke at stille flere spørgsmål hertil, dette ville dog have medført, at jeg ikke kunne udarbejde en undersøgelse omkring dette felt. I stedet valgte jeg at informere de unge om, hvad begreberne betød. Retrospekt kan jeg se, at dette valg blev udløst af et fagligt engagement og et ønske derved optræde hjælpsom for dem. Valget har dog også medført, at jeg på denne vis har indtaget en særlig position overfor de unge, da jeg ved at besidde og udfolde denne viden, har placeret mig i en endnu mere magtfuld position end "blot" som interviewer. Dette kan potentielt have haft en konsekvens for interviewene, da de unge derved muligvis har haft et ønske om at behage mig med deres svar. Indledningsvist har jeg i alle interviewsituationerne oplyst informanterne om, at jeg udelukkende var interesseret i deres oplevelser og tanker omkring det personrettede tilsyn, og må derfor formode at denne positionering ikke har haft signifikant indflydelse på den indsamlede empiri, men det kan dog ikke udelukkes. På samme vis har jeg muligvis efterladt de unge med en kognitiv dissonans, da jeg måske har ændret deres oplevelse af socialrådgiveren, som en person de kunne stole på og regne med, ville gøre hvad der var bedst for dem. Endelig er der en risiko for, at mine valg har medført, at jeg potentielt har skabt nogle udfordringer for de unge i forhold til deres socialrådgiver, da der kan argumenteres for, at jeg har efterladt dem med en ny viden omkring deres rettigheder, som de ikke selv efterspurgte, og som de måske ikke vidste, hvordan de skulle forholde sig til efterfølgende.

Opsummerende kan således beskrives, at jeg i min empiri indsamling har foretaget nogle etiske valg, som potentielt kan have haft indflydelse på de afholdte interviews med gruppen af nuværende og tidligere anbragte unge og derved på den empiri, jeg har indhentet. Jeg vil som konsekvens heraf være særlig opmærksom herpå, når jeg senere i specialet vil behandle denne empiri.

Næste kapitel omhandler og beskriver den analysestrategi, jeg har valgt at inddrage til analyse og fortolkning af den indsamlede empiri.

Kapitel 3 – Analysestrategi

I det følgende vil jeg indledningsvist beskrive hvilken teori, samt hvilke analytiske greb der anvendes i analysen af empirien fra de ni afholdte interviews. Efterfølgende dette vil den kommende analyses opbygning blive beskrevet.

Teorien har jeg valgt på baggrund af den indledende kodning og analyse, og valget tager sit udgangspunkt i teorier omkring magt, roller og tillid i møder mellem professionelle og borgere. Jeg vil her inddrage Michel Foucault og Jacques Donzelots teorier om magt, samt begreberne frontstage og backstage fra Erving Goffmans teori om selv iscenesættelse i en magtfuld kontekst. Som et supplement hertil vil jeg inddrage dele af Haldor Øvreeides samtalemotodiske værktøjer til forståelse af, hvordan socialrådgiverne imødekommer de anbragte børn og unge i børnesamtalerne. Afslutningsvis vil jeg inddrage teori om tillid mellem professionelle og borgere i udsatte positioner. Dette med udgangspunkt i Niklas Luhmann teoretiske forståelse af tillid.

Som udgangspunkt for analysen er foretaget en datadrevet kodning, hvorigennem det illustreres, hvilke temaer der er gennemgående i empirien, og derved også hvilke temaer der fremstår mest betydningsfulde for både socialrådgiverne og for de nuværende og tidligere anbragte unge i forhold til børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Dette vil blive yderligere beskrevet herunder.

Videre behandling af empiri

For at skabe overblik over hvilke temaer der er repræsenteret i den indsamlede empiri, har jeg valgt at kode det transskriberede materiale, hvilket svarer i alt til 255 sider. Den praktiske kodning har jeg foretaget ved hjælp af den metode, som Brinkmann & Tanggaard (2015) angiver som datadrevet. Hermed forstås, at jeg har gennemlæst mine interviews uden på forhånd at have lagt mig fast på, hvilke temaer, der vil være mest interessante og/eller relevante i en analyse, eller hvilken teori jeg har en forventning om, kan anvendes i en analyse. I stedet har jeg i tråd med en mere fænomenlogisk tilgang gået induktivt til den indsamlede empiri og været åben over for, hvilke temaer der er kommet til syne heri (Brinkmann & Tanggaard 2015:47). I praksis er dette foregået ved, at jeg har gennemlæst alle interviews utallige gange og i teksten markeret, hvilke temaer der kom til syne. Ved at gennemlæse interviewene mange gange, har jeg forsøgt at sikre at nuancerne i informanternes fortællinger ikke blev overset. Dette har ligeledes været med til at sikre, at det ikke var min forforståelse, der skabte udgangspunktet for analysen.

Blandt de dominerende temaer der viste sig i denne kodning og indledende analyse var for socialrådgivernes vedkommende især dilemmaerne omkring deres magtfulde position i tilsynsbesøgene set i kontrast til deres ønske om en mere relations- og tillids baseret tilgang til de anbragte børn og unge. For de nuværende og tidligere anbragte unges vedkommende blev det tydeligt i denne indledende analyse, at relationen til deres socialrådgiver var et tema, de var meget optagede af. Dette blev ligeledes anskuet i forhold til socialrådgivernes afholdelse af børnesamtalerne og de personrettede tilsyn. Herfra gav de i deres fortællinger mange eksempler på, hvornår socialrådgivernes håndtering af børnesamtalen og det personrettede tilsyn fungerede godt for dem, og hvornår de blev udfordrede heraf. Disse to overordnede temaer vil således danne udgangspunkt for specialets analyse. I det kommende afsnit vil jeg beskrive analysens opbygning.

Analyses opbygning

Udgangspunktet for specialets analyse er socialrådgivernes og de nuværende og tidligere anbragte unges erfaringer med børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Ud fra deres fortællinger, vil jeg søge en dybere forståelse af, hvordan det personrettede tilsyns dilemmaer opleves af dem som

aktører. Formålet med analysen er derved at analysere på, og derved få mulighed for at besvare de forskningsspørgsmål, der er formuleret i specialets problemformulering, som er:

- *Hvad fortæller socialrådgiverne om deres håndtering af dilemmaerne imellem deres både magtfulde og tryghedsskabende roller i det personrettede tilsyn, og hvordan opleves dette af de nuværende og tidligere anbragte unge?*
- *Hvilken betydning har tillid til socialrådgiveren for de nuværende og tidligere anbragte unge, og hvilken indflydelse har deres ønske om en tillidsfuld relation på dilemmaerne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn?*

Analysen vil bestå af to delafsnit. I det første afsnit vil jeg med udgangspunkt i det første forskningsspørgsmål, som beskrevet herover, analysere på hvordan socialrådgiveren fortæller, de oplever deres magtfulde funktion kommer til syne i det personrettede tilsynsbesøg og på, hvordan dette opleves af de nuværende og tidligere anbragte unge. I anden del af analysen vil jeg med udgangspunkt i det andet forskningsspørgsmål, som ligeledes er beskrevet herover, analysere på hvilken funktion tilliden mellem de unge og deres socialrådgiver har i det personrettede tilsyn. Forinden vil jeg dog redegøre for den teori, der anvendes i specialets analyse.

[Redegørelse for anvendt teori i specialets analyse](#)

I dette afsnit vil jeg redegøre for de overordnede teoretiske begreber og teorier jeg vil anvende i specialets analyse.

Afsnittet indledes med en redegørelse for de magtbegreber, jeg har valgt at anvende i analysens første del. Her tages udgangspunkt i sociologen Michel Foucaults magtbegreber, produktiv magt, pastoral magt og modmagt, samt filosofen Jacques Donzelot forståelse af magt set som et hjælperens univers. Efterfølgende vil jeg, med udgangspunkt i psykologen Haldor Øvreeides kommunikationsteoretiske perspektiver på børns oplevelser og selvforståelser, redegøre for begreberne social triangulering, identitetsmarkører og social gyldighed. Endvidere vil jeg inddrage Erving Goffmans begreber frontstage og backstage til en forståelse af, hvordan socialrådgiverne iscenesætter sig selv i tilsynsbesøget.

Afsnittes fortsættes med en redegørelse for tillid i et sociologisk perspektiv med udgangspunkt i sociologen Niklas Luhmanns begrebsliggørelse af tillid. Denne teori har jeg valgt at anvende i analysens andet afsnit i forhold til at analysere på, hvordan tillid bliver afgørende i det sociale arbejde med udsatte børn og unge.

Magten set i relation til børnesamtalen og det personrettede tilsyn

Som beskrevet indledningsvist ses der at være knyttet en række dilemmaer til det sociale arbejde i almindelighed og på samme måde også specifikt i forhold til børnesamtalen og det personrettede tilsyn. I Margaretha Järvinen og Niels Mortensens (2015) beskrivelser af det magtfulde møde imellem en socialrådgiver som repræsentant for velfærdssamfundets sociale hjælpesystem og dennes klient, ses, at mødet er underlagt en række funktioner, der både indeholder en kontrollerende og magtfuld position samt en mere omsorgsgivende og hjælpsom funktion (Järvinen og Mortensen 2015:9). Det er mit udgangspunkt for den kommende analyse, at børnesamtalen samt tilsynsbesøget med de anbragte børn og unge kan ses som en direkte parallel hertil.

Specialets anvendelse af magtbegreber

Järvinen og Mortensen (2015:10) beskriver, at den franske filosof Michel Foucault gennem sin forskning har et stort fokus på den magt, hvori der ikke anvendes tvang eller vold, er baseret på såkaldt legalt herredømme og består i strukturernes stumme tvang. Magtformer der især ses på et mikroniveau, udspillet i konkrete møder eksempelvis imellem en socialrådgiver som systemrepræsentant og et anbragt barn eller ung som klient (ibid.: 2015:10). Ifølge Foucault er denne magt situationsbunden, disciplinerende og usynlig (Breumlund og Hansen 2007:18). Foucault ser, at magten i det moderne samfund sætter sig igennem i sine hårfine forgreninger, hvor magtudøvelsen eksempelvis bliver baseret på konstruerede sandheder om, hvad der skønnes eller vurderes bedst for klienten og derved på baggrund af forskellige professioners mere eller mindre subjektive normer. Disse sandheder eller normer danner således baggrund for de professionelles ønske om at yde hjælp - en hjælp som ikke opfattes af de berørte parter som udøvelse af magt (Järvinen og Mortensen 2015:10). Foucaults skelner mellem flere forskellige magtbegreber. Jeg har her valgt at inddrage begreberne *produktiv magt*, *pastoral magt* og *modmagt*.

Begrebet *produktiv magt* i socialt arbejde kan ses som en disciplinerende magt, hvis formål er at påvirke, forandre, udvikle og normalisere det enkelte menneske. Den produktive magt kan ses udspillet i mødet mellem socialrådgiveren og det anbragte barn eller den unge, hvor formålet for socialrådgiveren vil være at igangsætte og styre forandringsprocesser hos børnene og de unge, så de bliver bedre i stand til at efterleve samfundets dominerende normer (Breumlund og Hansen 2007:21). Dette kunne være i børnesamtalen, hvor socialrådgiveren eksempelvis vil forsøge at vise barnet eller den unge andre måder at reagere på, hvis de bliver vrede eller kede af det.

Det beskrives af Breumlund og Hansen (2007:21), at Foucault typisk ser *pastoral magt* udspillet inden for moderne omsorgs- og hjælpesystemer. Pastoral magten viser sig gennem de empatiske og indfølelse relationer imellem den professionelle og klienten, hvor magten kan anskues som en "omsorgs magt", hvor socialrådgiveren igennem omsorg og nærvær viser det anbragte barn eller den unge, at det er til deres eget bedste at følge den anviste vej, da socialrådgiveren ved, hvad der er rigtigt at gøre i en given situation. På baggrund af sin positive tilgang kan pastoral magten være vanskelig at forsvare sig imod, da det kan være svært for den enkelte at se, hvad der reelt sker i relationen.

Begrebet *modmagt* kan ses som den modstand imod magten, som Foucault vurderer, altid vil opstå i situationer, hvor magt udøves. Modmagten kan ses som forskellige strategier, hvor det enkelte menneske kan vise sin modstand direkte eller mere indirekte (ibid.: 2007:21). Et eksempel på dette kunne være i situationer, hvor socialrådgiveren har opsat et mål i en handleplan for et anbragt barn eller ung, hvorefter barnet eller den unge afviser at acceptere dette mål.

Den franske filosof Jacques Donzelot, som er meget inspireret af Foucault, har opstillet to overordnede begrundelser for den magt, der ikke ser sig selv som magt. Her vurderes, at det socialpolitiske område udgør et *hjælperens univers* (Järvinen og Mortensen 2015:10-11), hvor beslutninger træffes ud fra de bedste intentioner om at ville hjælpe klienterne. Denne begrundelse medfører, at de professionelle vil anskue sig selv som eksperter i hjælp, byggende på en professionel orientering om, at de mener at vide, hvad der er bedst for den enkelte klient. Denne magtform bliver

ligeledes svært at modstå, da klienterne, i dette tilfælde de anbragte børn og unge, møder socialrådgivere, som reelt ønsker at hjælpe dem til at leve et liv, hvor de opnår de bedste muligheder for sund, alderssvarende udvikling og trivsel. Eller hvor socialrådgiverne vil fremstå som personer, der vil yde dem omsorg, hvis der ses et behov for en sådan støtte. Det anden type begrundelse kan ses i sammenhæng med ovenstående, da professionelle eksempelvis lærere, psykologer og socialrådgivere her ser sig selv og opfattes af andre, som en profession, der besidder den rigtige, neutrale og/eller saglige faglige viden omkring området eksempelvis omkring anbragte børn og unge. Her ses magtudøvelsen derfor ikke som et udtryk for magt, men i stedet som led i udøvelsen af deres professionelle praksis (ibid.: 2015:10-11).

Anvendelse af kommunikationsteoretiske perspektiver i samtaler med børn og unge

I bogen "At tale med børn" beskriver Øvreeide (2009) *social triangulering* som en samtale teknisk metode hvorved et barn kan introduceres til en ukendt samtalepartner ved hjælp af en for barnet kendt person. I et fællesskab med den kendte voksne kan barnet rette opmærksomheden imod den nye samtalepartner og derigennem overføre trygheden fra den kendte voksne til den nye voksne, da den nye voksne bekræftes af den kendte voksne. Denne sociale triangulering vurderes at være særlig vigtig, hvis børnene befinder sig i en ny eller utryk situation (Øvreeide 2009:104-105).

Identitetsmarkører er ligeledes på samme vis en metode, der kan anvendes i bestræbelserne på at etablere og vedligeholde en dialog med et barn. En identitetsmarkør kan ses som en ting ved barnet, som fremstår som vigtigt for barnet. Det kan eksempelvis være et smykke eller en plakat på væggen i børneværelset. Ved at italesætte en identitetsmarkør i en børnesamtale viser man barnet, at man lægger mærke til, hvad der forekommer vigtigt for dem. Dette signalerer således til barnet, at de bliver set og anerkendt på deres egne præmisser, og give anledning til at opbygge motivation hos barnet til at indgå i en dialog (ibid.: 2009:278-279).

Den sidste samtale tekniske metode jeg vil nævne benævnes *social gyldighed*, hvilket beskrives som en metode, hvor man i en børnesamtale tager imod og møder barnets virkelighedsforståelse, som den beskrives af barnet selv. Ved på denne måde at bekræfte og gyldiggøre barnets egen oplevelse

opretholdes gensidigheden i dialogen med barnet, hvilket igen hjælper barnet med at kunne tage imod en efterfølgende "autoritativ" voksen fortolkning af barnets virkelighed (ibid.: 2009:285-286).

Hverdagslivets rollespil som iscenesættelse af magtfuld rolle

I bogen "Hverdagslivets rollespil" illustrerer Erving Goffman (2014:67-68), med et udtryk lånt fra teaterverdenen, hvordan interaktionen mellem mennesker kan ses som et rollespil, hvor det enkelte menneske selv vælger, hvad der skal vises for deres eget publikum gennem sin sceneoptræden. Goffman anvender begreberne *frontstage* og *backstage* til at beskrive, hvordan det enkelte menneske i sin optræden kan henholdsvis vise eller skjule noget for sit publikum. Når mennesket ønsker at vise noget, sker det frontstage, hvorimod det, der ønskes skjult, foregår backstage (ibid.: 2014:67-68). Rollerne skal hos Goffman opfattes på en måde, hvor man kan give andre rollespillere et bestemt indtryk af sig selv. Indtrykkene omfatter både det åbenlyse, som eksempelvis de sagte ord, men kan også vises igennem handlinger, kropssprog eller stemmeføring (Breumlund og Hansen 2007:20). Når det enkelte menneske spiller en rolle, er det med en implicit forventning om, at publikum tror på den optræden, der fremføres (Goffman 2014:67). Et eksempel på en rolle der spilles, kunne være måden socialrådgiveren vælger at iscenesætte sit tilsynsbesøg hos de anbragte børn og unge. Frontstage rollen kunne spilles på en måde, hvorpå socialrådgiveren vælger at vise, at hun afholder tilsynsbesøget af interesse og omsorg for barnet, hvor backstage ville være stedet, hvor hun kunne vælge at skjule de mere lovgivningsmæssige elementer i besøget herunder f.eks. hendes notatpligt.

Tillid i et sociologisk perspektiv

Sociologen Niklas Luhmanns perspektiv på og forståelse af tillid i bredeste forstand, kan ses som en tiltro til egne forventninger. Luhmann beskriver, at man kan anse nødvendigheden af tillid som et sandt og sikkert grundlag for regler for adækvat adfærd, hvor alternativet ville være en verden af angst og kaos, hvor intet menneske ville kunne fungere. Luhmann beskriver således, at tillid kan ses om et fænomen til reduktion af verdens sociale kompleksitet (Luhmann 1989:31-38). Dette kan ligeledes eksemplificeres ved en beskrivelse af, at Luhmann ikke ser tillid som en personlig kompetence "inden i mennesket", men som noget der principielt altid kan opbygges mellem mennesker efter de såkaldte "små skridts princip" (Warming og Christensen 2016:33).

Tillid kan derved anses som et fænomen, der kan skåne det enkelte menneske imod komplekse bekymringer, da tilliden tillader den enkelte at se bort fra visse risici. Dette medfører, at det bliver lettere for det enkelte menneske at navigere i et moderne samfund, hvor den enkelte dagligt skal træffe mange valg. På denne måde kan beskrives, at tilliden på denne vis bliver kompleksitetsreducerende på det mentale plan hos det enkelte menneske, da tilliden og det faktum, at vi ser bort fra visse risici medfører, at vi tør støtte os til andre menneskers viden, støtte og vurderinger. Når mennesket således vælger at udvise tillid til andre mennesker, accepterer man samtidig at der kan være en potentiel risiko for, at det andet menneske ikke reagerer som forventet og/eller svigter den tillid, det bliver vist (Warming og Christensen 2016:27-28). For Luhmann bliver tillid således noget:

”som sætter os i stand til at handle på trods af usikkerhed og kompleksitet, som et samfundsmæssigt grundvilkår. Gennem tillid sættes mennesket fri fra et utal af overvejelser, kalkulationer og forholden-sig-til” (Warming og Christensen 2016:31).

Luhmann skelner imellem to forskellige former for tillid. Tillid til konkrete personer og tillid til det system, det enkelte menneske er en del af. Den personlige tillid kan karakteriseres ved, at det er den enkelte person, man har tillid til. Denne tillid er opbygget ved et gensidigt tillidsforhold, hvor begge personer har kommunikeret tillid til hinanden og ved, at de har vist hinanden, at de hver især har fortjent denne tillid. I modsætning hertil ses systemtilliden, der ikke på samme måde bygger på den personlige relation, men i stedet ses funderet på tilliden til troværdigheden eller legitimiteten af et system. Et eksempel på et system i denne kontekst kan her være den kommunale Familieafdeling, hvor systemtilliden vil medføre en tiltro til, at den enkelte socialrådgiver, som man måske ikke har et personligt forhold til, alligevel vil gøre sit bedste for eksempelvis at sikre det enkelte anbragte barns eller unges trivsel og udvikling (ibid.: 2016:33-35).

Warming og Christensen beskriver, at der er flere forhold, der kan påvirke det enkelte menneskes tillid, både i forhold til den personlige tillidsrelation og til systemrelationen (Warming og Christensen 2016:36). Her kan eksempelvis nævnes, at det anbragte barns forældre kan påvirke barnets eller

den unges tillidsindstilling, hvis de er negative indstillet overfor den kommunale Familieafdeling eller den enkelte socialrådgiver. Som et andet eksempel på hvad der kan påvirke tilliden kan nævnes hele magt perspektivet som er en stor del af det personrettede tilsyn, hvor den enkelte socialrådgiver som repræsentant for Familieafdelingen kan træffe afgørelser som hverken de biologiske forældre eller det anbragte barn eller unge er enig i. Yderligere kan det påvirke tillidsrelationen, at de anbragte børn og unge ved, at socialrådgiveren ikke kun afholder børnesamtalerne og de personrettede tilsyn fordi de gerne vil indgå i en relation med dem, men at det er en del af deres professionelle funktion.

Kapitel 4 – Specialets analyse

Som tidligere beskrevet i kapitel 3, vil analysen være bestående af to dele. Den første del vil beskæftige sig med problemformuleringens første forskningsspørgsmål, og anden del vil tilsvarende beskæftige sig med det andet forskningsspørgsmål. Efter hver delanalyse vil jeg opsummere analysens fund. Afsnittets første og anden del vil blive indledt med en gentagelse af det relevante forskningsspørgsmål, som vil danne baggrund for analysen.

Analyse af hvordan magt, roller og samtaleteknikker influerer på socialrådgiverne og de unges oplevelser af børnesamtalen og det personrettede tilsyn

I denne del vil jeg analysere på, hvorledes socialrådgiverne reflekterer over og fortæller om, hvordan de navigerer i de forskellige roller i tilsynsbesøget. Eksempelvis i rollen som socialrådgiveren med magt til at træffe afgørelser om samvær og anbringelsessted, samt i rollen socialrådgiveren der afholder tilsynsbesøg, for at yde omsorg og beskyttelse. Efterfølgende vil jeg analysere på, hvordan dette giver sig til udtryk overfor de nuværende og tidligere anbragte unge og deres oplevelser hermed. Dette vil undersøges med udgangspunkt i specialets første forskningsspørgsmål:

- *Hvad fortæller socialrådgiverne om deres håndtering af dilemmaerne imellem deres både magtfulde og tryghedsskabende roller i det personrettede tilsyn, og hvordan opleves dette af de nuværende og tidligere anbragte unge?*

Indledningsvist i denne analyse vil jeg analysere på, hvordan socialrådgiverne fortæller, de iscenesætter og håndterer børnesamtalen i det personrettede tilsyns kompleksitet. Dette med udgangspunkt i socialrådgivernes refleksioner og fortællinger herom.

Socialrådgivernes positionering i børnesamtalen og det personrettede tilsyn

Socialrådgiverne er i interviewene bevidste om, at deres roller i det personrettede tilsyn er dilemmafyldte og komplekse, da de eksempelvis skal udfylde en særdeles magtfuld funktion, samtidig med at de kan have et ønske om at betone andre aspekter af funktionen eksempelvis den mere omsorgsfulde funktion. Socialrådgiveren Helle fortæller, at hun inden børnesamtalen og tilsynsbesøget aktivt inddrager barnet eller den unges plejefamilie eller anbringelsesinstitution i at definere hendes rolle i tilsynsbesøget, samt på denne måde at forberede barnet på, hvorfor hun kommer på besøg. Helle fortæller, at hun i den forbindelse har en klar forventning om, at plejefamilien eller anbringelsesinstitutionen har talt med barnet om, at det er hende, der træffer afgørelser om eksempelvis barnets eller den unges samvær med de biologiske forældre, og at de som en naturlig konsekvens heraf forklarer barnet eller den unge, at det er Helle, de skal tale med og kan stille spørgsmål om samvær. Helle fortæller, at dette *"har jeg en klar forventning om, fordi de er jo professionelle"*, og det er hendes oplevelse, at det umiddelbart fungerer fint. Hun fortæller, *"børnene er forberedte og ved jo godt, at jeg kommer, hvad der skal ske og sådan"*. Helle har derved igennem disse erfaringer en klar opfattelse af, at de anbragte børn og unge har det nødvendige kendskab til hendes funktion og rolle, når hun kommer på tilsynsbesøg. På samme måde fortæller socialrådgiver Ida, at hun har en forventning om, at barnet eller den unges plejefamilie forklarer dem, hvorfor hun kommer besøg, og at de skal tale omkring skole, samvær og lignende.

Socialrådgiverne udpeger derved på denne måde, barnet eller den unges plejefamilie eller anbringelsesinstitution til overfor barnet eller den unge at definere børnesamtalen og det personrettede tilsynsbesøg og ligeledes i høj grad til at iscenesætte socialrådgiveren som en person, der er vigtig og derved magtfuld i barnet eller den unges liv.

Dette kan anskues på to forskellige måder. For det første kan det anskues som en hjælpsom funktion for det anbragte barn eller den unge, så de på den måde bliver forberedt på tilsynsbesøget og ved, hvad der forventes af dem, hvilket kan tolkes som et positivt udtryk for socialrådgiverens syn på

vigtigheden af og respekten for barnets eller den unges behov for at kunne forberede sig på tilsynsbesøget. Yderligere kan det anskues som *social triangulering* hvormed forstås, at socialrådgiverne aktivt anvender de anbragte børn og unges forventelige trygge relationer, eksempelvis til plejefamilien, til at videregive informationer til børnene omkring socialrådgiverens funktion, således at barnet eller den unge får mulighed for at overføre trygheden derfra til den nye relation (Øvreide 2009:104-105).

Forberedelsen af først plejefamilie og anbringelsesinstitution og efterfølgende barnet eller den unge kan dog også ses som et udtryk for, at socialrådgiveren derved får hjælp til at betone sin *produktive magt*. Dette da socialrådgiveren af andre får beskrevet sin rolle som magtfuld og derved ikke selv behøver at betone denne del af sin funktion. Hun kan derved mere frit vælge at betone en anden del af funktionen i tilsynsbesøget, eksempelvis igennem en mere omsorgsfuld tilgang til barnet eller den unge, hvilket kan ses som en måde at håndtere dilemmaet imellem de forskellige funktioner og roller i tilsynsbesøget på. Dette kan også ses i sammenhæng med, at alle socialrådgiverne i interviewene fortæller, at de, inden de tager på tilsynsbesøgene hos de anbragte børn og unge, forbereder sig til besøget ved at gennemlæse deres notater fra sidste tilsynsbesøg. Dette som en bevidst handling, da de ønsker at signalere til de anbragte børn og unge, at de er interesserede i dem som personer, og at de derfor kan huske, hvad de har talt om ved sidste besøg. Helle fortæller, at hun altid forbereder sig inden børnesamtalen ved at gennemlæse journalnotatet fra sidste børnesamtale. Hun fortæller videre:

"jeg læser det for at forberede mig og lige spore mig ind på, hvad var det, barnet var optaget af sidste gang. Det er også en måde at starte sådan en samtale op, det kunne også være, ej sidste gang fortalte du mig, at du skulle til den her skolefest, det var du lidt nervøs over (...), hvordan gik det egentlig, det har jeg tænkt på (...), for sådan at få etableret en kontakt, og for at vise, at jeg både interesserer mig for, og husker, hvad de fortalte".

Som beskrevet i citatet vælger Helle således aktivt at genanvende sine informationer fra den seneste børnesamtale som et hjælpemiddel til at bygge videre på den dialog og relation, hun igangsatte ved

denne samtale. Dette angiveligt med baggrund i et ønske om at vise barnet eller den unge, at deres fortællinger er så vigtige, at hun kan huske dem fra sidste gang.

Ida fortæller på samme vis, at hun inden samtalen også genlæser journalnotatet fra sidste børnesamtale, hvori hun oftest er opmærksom på at notere mindre elementer fra det tidligere tilsynsbesøg, så hun kan huske dem til næste gang. I journalnotatet har hun eksempelvis noteret, hvilke ting, eksempelvis en plakat med en kendt sanger, det anbragte barn eller den unge har på sit værelse, så hun kan spørge ind til det igen, næste gang hun kommer på tilsynsbesøg. Ida fortæller, at hun bruger denne viden aktivt, til at indgå i en dialog i tilsynsbesøget, ved at vise, at hun kan huske disse specifikke ting. Ida fortæller, *"den er sikker hver gang"*, hvormed hun angiver, at metoden er succesfuld for hende til at opnå den ønskede relation til barnet eller den unge.

Helles og Idas udsagn her kan ses som et udtryk for, at de gerne vil signalere til barnet eller den unge, at de oplever, at det enkelte barn eller den unge er en vigtig person i deres arbejdsliv. De ønsker på denne måde at vise, at de ikke bare kommer for at få de nødvendige oplysninger, de skal bruge til eksempelvis til deres handleplan men, at den unge har en personlig betydning for dem. Disse udsagn kan ses som eksempler på, at socialrådgiverne benytter sig af, hvad kan betegnes som *identifikationsmarkører*. Når socialrådgiverne vælger at anvende sådanne markører i børnesamtalen, er det med til at vise barnet eller den unge, at de er opmærksomme på ting, som de selv også godt kan lide, hvilket giver barnet eller den unge mulighed for at opleve sig set og anerkendt, og derigennem opnå muligheden for at præsentere sig på sine egne præmisser (ibid.: 2009:278-279). Omkring samme tema i børnesamtalen og tilsynsbesøget fortæller Helle videre:

"det er ret vigtigt, det her med hvad for en historie er det, de har med og netop, at vi ikke bare kommer og pumper dem for oplysninger, fordi vi skal det, og at vi kommer, fordi vi skal det. Vi skal vise dem, at børnesamtalen også er af værdi for os, og jeg kunne også godt finde på at sige, hvis der er noget, jeg er blevet berørt over, noget jeg har lært af, at sige ej, du har fortalt mig det her, at det skal jeg huske når jeg taler med et andet barn (...). Altså sådan at sige, det var vigtig viden for mig, det havde jeg ikke tænkt på

før, at de kan lære mig noget faktisk (...), det tror jeg også, har betydning, så kan de måske tage det med”.

Af det ovenstående citat kan udledes, at Helle reflekterer over, hvordan samtalen i tilsynsbesøget opleves af de anbragte børn og unge. Hun ønsker igen at give udtryk for, at netop dette specifikke barn eller unge, som hun taler med, har en væsentlig betydning for hende. Ved brug af *social gyldighed* har socialrådgiveren givet barnet eller den unges fremstillinger og reaktioner en social gyldighed, ved at anerkende dem i deres oplevelser. Socialrådgiveren signalerer således, at hun i samtalen er interesseret i, hvad der fortælles og tager derved imod barnet eller den unges virkelighedsforståelse. Dette kan medvirke til at skabe en emotionel afstemt balance i samtalen, som igen kan medvirke til at barnet eller den unge åbner op og indgår i en åben dialog med socialrådgiveren (Ibid.: 2009:285-286).

Socialrådgiverne bruger derved, som beskrevet ovenfor, deres tidligere kendskab til eller erfaring med de anbragte børn og unge til at skabe en tryk atmosfære i børnesamtalen og tilsynsbesøget og vælger derved at betone deres rolle som omsorgsgiver. Helle beskriver i citatet herover, at hun også forsøger at formidle dette til barnet eller den unge ved at være anerkendende overfor, at det de taler med hende om, også medvirker til at udvide hendes viden og horisont i forhold til, hvordan anbragte børn og unge oplever deres livssituation, eksempelvis hvor hun fortæller, at hun vil huske det sagte til en anden gang, hun skal tale med et barn i en lignende livssituation. Helle er dog også på samme tidspunkt opmærksom på, at det er nødvendigt for hende, at få informationer fra de anbragte børn og unge dels som en del af tilsynsbesøget, og til dels til brug for opdatering af handleplanen. På samme måde fortæller Ida, at hun, når hun afholder børnesamtaler og tilsynsbesøg, forsøger at *”være den søde og sjove”*. Hun fortæller, at mange børn glæder sig til, hun kommer, og eksempelvis har bagt kage til besøget, og planlagt, at de skal spille bold eller spille et spil. Helle fortæller, at hun ved selve børnesamtalen fortæller de anbragte børn og unge, at hun kommer for at tale med dem for at følge op på, hvordan det går som en del af sit job. Hun siger *”jeg kommer på besøg for at sikre, at du har det godt, at det er et godt sted, og at du er glad for at være der og de ting”*.

Ud fra socialrådgivernes fortællinger kan sammenfattende udledes, at de i deres tilsynsbesøg ikke italesætter deres magtfulde funktion og position overfor de anbragt børn og unge. I stedet fortæller de, at de møder børnene og de unge med en mere omsorgsfuld og anerkende tilgang. Disse valg giver en indikation af, hvorledes socialrådgiverne håndterer dilemmaet omkring deres magtfulde position i tilsynsbesøget sat overfor den mere omsorgsfulde og støttende position. Herfra kan ligeledes udledes, at socialrådgiveren drager nytte af, at barnet eller den unges plejefamilie eller anbringelsessted har italesat hendes magtfulde funktion, så de i stedet står mere frit for at vælge en anden tilgang til tilsynsbesøget. Dette kan sidestilles med, hvad Goffman betegner som socialrådgiverens iscenesættelse frontstage og backstage. Socialrådgiveren vælger ikke i tilsynsbesøget direkte at vise deres magtfulde position, da det ikke anses som nødvendigt for dem, da børnene og de unge allerede er bekendte med denne fra deres anbringelse sted. Dette kan dog ikke entydigt konkluderes som positivt, da magten under alle omstændigheder stadig er dominerende i tilsynsbesøget, uagtet om den er skjult eller fremvises åbent. Socialrådgiveren kan dog derfor påtage sig frontstage rollen som "sød" og imødekommende, og skjule deres magtfulde rolle her bagved. Goffman beskriver, at denne iscenesættelse kun kan fungere, hvis publikum, her de anbragte børn og unge, accepterer og tror på den rolle, de ser iscenesat. I næste afsnit vil jeg derfor også analysere på, hvordan de nuværende og tidligere anbragte unge oplever socialrådgivernes rolle og funktion i tilsynsbesøgene (Goffman 2014:67).

De nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af socialrådgivernes iscenesættelse

Christina på 19 år fortæller om en episode, hvor hun i en samtale med sin forholdsvis nye socialrådgiver ikke vil acceptere den rolle, socialrådgiveren "spiller" i samtalen. Christina fortæller, at hun i samtalen siger til sin socialrådgiver, at hun ikke længere vil bo hos sin netværksplejefamilie. Socialrådgiveren svarer hertil: *"jamen, tag det nu roligt, lad os lige lære hinanden at kende"*, hvortil Christina svarer, *"nej, vi ses alligevel kun måske 3 gange om året højst (...), det er noget værre fis, det gider jeg ikke"*.

Ovenstående kan ses som et eksempel på, at Christina ikke accepterer socialrådgiverens brug af *pastoral magt*, hvor socialrådgiveren angiveligt igennem en omsorgsfuld tilgang til Christina forsøger at "udskyde" hendes ønske om en flytning/ændring af anbringelsessted, hvilket kunne tolkes som, at socialrådgiveren ikke ønsker at gøre sin magt gældende, alternativt at hun ikke er

enig i, at Christina skal flytte fra netværksplejefamilien. I stedet tager Christina udgangspunkt i, at socialrådgiveren skal bruge sin *produktive magt*, og derved hjælpe hende med at skabe en, for hende, nødvendig forandring. Christinas svar kan ligeledes ses som et eksempel på *modmagt*, hvor hun ikke accepterer socialrådgiverens forslag, men i stedet insisterer på, at få den hjælp til forandring, hun har brug for netop nu.

Modsat fortæller Ditte på 15 år om en episode, hvor hun i en børnesamtale og tilsynsbesøg fortalte sin socialrådgiver, at det ikke gik særlig godt i plejefamilien. Ditte fortæller, at hun havde tænkt på, at hun var nødt til at sige det til socialrådgiveren, da hun vidste, at det var socialrådgiveren, som kunne hjælpe hende. Ditte fortalte hende, *"jeg har det ikke så godt her, og fortæller en masse ting"*. Socialrådgiveren reagerer i denne situation resolut, og bruger sin magt til omgående at få ændret Dittes anbringelsessted. Af dette eksempel kan udledes, at Ditte har kendskab til, hvad der kan defineres som, socialrådgiverens *produktive magt* i tilsynsbesøget. Ditte har her en forventning om, at socialrådgiveren reagerer på hendes bøn om hjælp, og at socialrådgiveren i situationen påtager sig denne magt uden yderligere diskussion.

Britt på 15 år fortæller, at hun godt kan lide sin socialrådgiver. Hun fortæller om socialrådgiveren:

"hun er virkelig sød, og man kan virkelig stole på hende, hun er virkelig god til at se, hvilke problemer, man sidder med. Hun kan sådan læse en agtigt, hvis man kan sige det på den måde. Det synes jeg også er rart, så man ikke altid behøver at fortælle alting".

Britt fortæller her om et godt forhold til sin socialrådgiver, hvor hun føler sig set og anerkendt, hvilket medfører, at hun har lyst til at tale med socialrådgiveren om, hvad hun går og tænker på. Dette kunne tolkes som, at Britts socialrådgivere muligvis ved tidligere børnesamtaler og tilsynsbesøg har anvendt nogle af de samtaleteknikker, som beskrevet ovenfor eksempelvis, at hendes fortælling i børnesamtalen er givet en *social gyldighed*, som har medført at Britt har fået lyst til og mod på at indgå i en reel dialog med socialrådgiveren. Britt fortæller dog også, at hun har en oplevelse af, at socialrådgiveren efterspørger specifikke temaer, når hun afholder børnesamtalen

eksempelvis når hun ønsker at styre samtalen ind på bestemte områder som samvær og hendes skolegang. Britt fortæller hertil:

"jeg føler også meget at socialrådgiveren er meget sådan, du ved, de har ting, de skal have at vide fra mig, sådan føler jeg det i hvert tilfælde, når de kommer og snakker med mig. Og så er det ikke så meget sådan personligt agtigt. Det er mere sådan, det ved jeg ikke, om min mor, hvordan har du det med det, og hvordan har du det med det her punkt (...). Der får jeg ikke rigtig selv lyst til f.eks. hvis jeg nu fik en kæreste at fortælle om, at jeg har fået en kæreste. Så ville jeg nok holde det lidt tilbage, fordi de, det ved jeg ikke, har nogle punkter, som er mindre personlige i forhold til det, jeg måske sidder inde med".

Af Britts fortælling kan udledes, at hun får øje på, at socialrådgiveren skal håndtere forskellige roller og opgaver i børnesamtalen og tilsynsbesøget, eksempelvis da hun fortæller, at socialrådgiveren gerne vil tale med hende om, hvordan det går, men også skal have afklaret, hvordan det eksempelvis fungerer i forhold til samvær med Britts mor. Britt oplever således, at socialrådgiveren dels gerne vil være undersøgende på, hvordan Britt trives og er oprigtigt interesseret i at høre hendes oplevelser omkring sin situation. Britt oplever dog også samtidig, at socialrådgiveren har en underliggende dagsorden, som Britt ikke helt kender baggrunden for. Britt fortæller dog, at hun har en fornemmelse af, at hendes socialrådgiver bestemmer meget, og at hun har en fornemmelse af, at socialrådgiveren har magten til at gøre noget, hvis ting ikke fungerer. Dette kunne tyde på, at Britt har en viden om, at socialrådgiveren i børnesamtalen og tilsynsbesøget besidder en produktiv magt. Samtidig indikerer fortællingen også, at Britt besidder en *systemtillid*, forstået på den måde, at hun har en oplevelse af, at socialrådgiveren kan hjælpe hende, hvis det bliver nødvendigt. Britt fortæller yderligere:

"sådan som jeg har forstået det, men jeg er ikke helt sikker. Men så er det, at hvis der sker noget i plejefamilien som f.eks., det ved jeg ikke, med f.eks. vold eller et eller andet. Det behøver ikke være noget voldsomt, men noget barsk eller hvad man skal sige, så kan hun, det er bare det, jeg tror, så skal man sige det til hende, så kan hun måske gøre

noget, så man kan blive flyttet. (...) jeg ved også, at hun skal lave samvær og sådan nogle planer for os og alt muligt”.

Ud fra Britts ovenstående fortælling kan udledes, at hun i en vis udstrækning er blevet orienteret om socialrådgiverens funktion og rolle i tilsynsbesøget. I citatet giver Britt dog også udtryk for en vis usikkerhed i forhold til, om hun har forstået dette helt korrekt, eksempelvis da hun i citatet tager forbehold for, om hun har forstået funktionen korrekt. Britts fortælling viser dog også, at hun har en fornemmelse af, at socialrådgiveren besidder magten til at bestemme eksempelvis over, hvor hun skal være anbragt eller hvor tit hun skal ses sin mor, hvorfor det er vigtigt, at hun får fortalt hende til børnesamtalen, hvordan det går. Dette kan ses i Britts fortælling, da hun siger, at socialrådgiveren kan få hende flyttet til en ny plejefamilie, hvis der sker hende noget i hendes nuværende plejefamilie. På baggrund af dette, kan udledes, at Britt får en oplevelse af socialrådgiveren som besiddende, hvad der kan kategoriseres som en *produktiv magt*.

Som Britt i ovennævnte citat giver udtryk for at have kendskab til, har socialrådgiveren i børnesamtalen og tilsynsbesøget nogle specifikke opgaver, de skal have løst. En af disse opgaver er den specifikke opfølgning på målene i barnets eller den unges handleplan, hvor socialrådgiveren i børnesamtalen og tilsynsbesøget skal inddrage barnet eller den unge i så stor en udstrækning som vurderes muligt. Jeg vil i næste afsnit analysere på, hvordan socialrådgiverne får inkorporeret handleplanen i deres tilsynsbesøg, og om der også opstår dilemmaer omkring dette.

Socialrådgivernes håndtering af dilemmaer omkring relation og inddragelse

Socialrådgiverne fortæller i interviewene, at det er deres erfaring, at handleplanerne sjældent anvendes direkte i børnesamtalerne og tilsynsbesøgene. De har en oplevelse af, at socialrådgivere generelt har det enkelte barn eller den unges handleplansmål i tankerne i samtalens forløb, men at de sjældent fysisk medtager handleplanen, hvorved barnet eller den unge kunne få en mulighed for direkte at se, hvad der reelt står i handleplanen. Socialrådgiver Julie fortæller, at det er hendes oplevelse, at dette ikke er hensigtsmæssigt. Hun fortæller:

”jeg synes, det er mere tarveligt at have et stykke papir, som tager udgangspunkt i så meget af vores sagsarbejde (...), det er jo den, der rammesætter vores arbejde, opholdsstedet eller plejefamiliens arbejde. Så det fylder bare så meget, så ikke at have den med, ville jeg synes, var helt forkert. Jeg synes, de har ret til at vide, hvad der står skrevet om dem. (...) altså hvor er der meget magt i sådan en handleplan”.

I ovenstående citat beskriver Julie, hvorfor handleplanen er så vigtig et elemente at inkorporere i børnesamtalen og tilsynsbesøget. Hun giver i citatet udtryk for, at hun oplever at handleplanen er et magtfuldt værktøj, da det er handleplanen der definerer rammen for arbejdet omkring det anbragte barn eller den unge. Af Julies fortælling kan udledes, at hun ser handleplanen som en del af hendes *produktive magt* i tilsynsbesøget. Hun anerkender her, at hun i sin funktion som socialrådgiveren der udarbejder og opdaterer handleplanen, har en magt til at sætte mål for eksempelvis de forandringsprocesser, hun vurderer, skal igangsættes omkring det enkelte barn eller den unge. Mål som skal resultere i at der eksempelvis ses et målbart resultat eller forandring i barnets eller den unges adfærd. Socialrådgiveren Ida er enig i, at barnet eller den unges synspunkter skal inddrages i handleplanen, men hun oplever, at der er et dilemma omkring, hvordan dette kan gøres i praksis. Ida fortæller, at hun føler sig overbevist om, at barnet eller den unge ikke vil kunne overskue at blive inddraget direkte i handleplanen og at det vil medføre, at deres samtale ikke bliver så fri, som hun ønsker, den skal være. Dette får så den konsekvens, at Ida vælger ikke åbent at inddrage handleplanen i samtalen. Ida fortæller, *”jeg tænker ikke, at børnene har en forståelse af, hvad handleplanen egentlig er (...), de vil alligevel ikke forstå den”*. Socialrådgiver Helle fortæller, at hun har tænkt meget over, at hun gerne vil blive bedre til at inddrage børnene og de unge aktivt i handleplanen, sådan at de selv i højre grad bliver involveret, men oplever samtidig, som Ida, at handleplanen i fysisk form vil kunne påvirke hendes samtale med børnene og de unge og gøre den mere formel, hvilket hun ikke ønsker. Helle fortæller:

”det er nok derfor, at jeg ikke har den med, fordi jeg netop synes, at børnesamtalen er noget særligt. Det skal også være et rum, hvor de kan, hvor de hverken føler, at de er i forhør, det skal være, jeg ved ikke, om man kan sige et rart sted, men så rart som muligt”.

Af Helle og Idas ovenstående udsagn kan udledes, at de begge oplever et dilemma omkring, hvordan de bedst kan inddrage børnene og de unge i deres handleplaner. De er opmærksomme på barnet eller den unges ret til at blive inddraget, og er enige i, at dette er et vigtigt element i børnesamtalen og tilsynsbesøget. Men når de i børnesamtalen og tilsynsbesøget alligevel oplever dilemmaerne ved, at den direkte inddragelse af handleplanen kan forstyrre relationen og den åbne samtale, vælger de at vægte relationen og dialogen over barnet eller den unges mulighed for inddragelse. Måden hvorpå nogle socialrådgivere fortæller, de håndterer dilemmaet omkring barnet eller den unges ret til inddragelse overfor relationen og dialogen i børnesamtalen, kan have en konsekvens for, hvordan de anbragte børn og unge føler sig involveret i deres handleplan. Dette vil jeg derfor analysere på i næste afsnit.

De nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af socialrådgiverens håndtering af dilemmaer omkring handleplan

De nuværende og tidligere anbragte unge har alle forskellige og anderledes erfaringer og oplevelser med i hvilken grad, de er blevet involveret i deres handleplan. Fælles for dem alle er dog, at de har set handleplanen. Fie på 22 år fortæller, at hun altid har følt sig inddraget i sin handleplan. Hendes socialrådgiver har haft handleplanen med til børnesamtalen og tilsynsbesøget, hvor de sammen har talt om, hvad der skal arbejdes med i den næste periode. Fie fortæller, at hun derved fik en oplevelse af, at hun var med til at bestemme meget. Hun fortæller, *”jeg tror aldrig, der er blevet skrevet noget, vi ikke var enige om”*. Elena på 17 år har ligeledes oplevet, at hun sammen med sin socialrådgiver har gennemarbejdet målene i handleplanen. Elena fortæller, at de tager udgangspunkt i de ting, de er enige i, er et problem for hende. Elena fortæller videre, at:

”jeg er kind of lazy, så jeg gider ikke rigtig gå i bad og sådan noget (...) eller gider ikke at børste tænder, du ved, de der typiske ting. Så snakkede vi om det, det skal du gøre agtigt, det gider jeg ikke, så sagde hun, det er fint nok, så skriver vi det i handleplanen, så skal du øve dig i det”.

Af Fie og Elenas fortællinger kan udledes, at socialrådgiveren aktivt har inddraget dem i handleplanens udarbejdelse, hvilket har medført, at de unge har fået en oplevelse af, at få

indflydelse på de mål, der skulle arbejdes henimod. Det er dog også værd at bemærke, at der i Elenas fortælling kan ses en indikation af, at socialrådgiveren aktivt bruger sin magt i samtalen omkring handleplanen. At socialrådgiveren, ifølge Elena, understreger, det er vigtigt, at Elena begynder at gå i bad og børste tænder kan se som eksempel på brug af Foucaults *produktive magt*, hvor socialrådgiveren forsøger at udvikle og normalisere Elenas personlige hygiejne. Ligeledes kan det ses som udøvelse af *pastoral magt*, da socialrådgiveren angiveligt i samtalen anerkender, at det er svært for Elena, men alligevel opfordrer hende til at øve sig på at gå i bad. Overordnet ses der derved også elementer af, hvad Donzelot beskriver som magtens udførelse i *hjælperens univers*, hvor det kan være svært for Elena at modsætte sig socialrådgiverens normaliseringsforsøg, da det bliver præsenteret som en hjælp for hende, hvis hun opnår en bedre personlig hygiejne. Der gives i interviewsamtalerne med Elena og Fie ikke udtryk for, at den konkrete inddragelse i handleplanen har haft en negativ følge for deres dialog med socialrådgiveren, tværtimod ses det at både Elena og Fie har følt sig inddraget og anerkendt derved.

Anna på 17 år fortæller, at hun i mange situationer har haft en oplevelse af, at hendes tidligere socialrådgivere har været rigtig dårlige til at inddrage hende. Anna fortæller, at hun blandt andet i forhold til opfølgingsmøder og handleplan udarbejdelse har oplevet, at socialrådgiveren ikke på en ordentlig måde talte med hende om tingene. Anna fortæller om sin socialrådgiver, *"hun var dårlig til at kommunikere, og jeg synes ikke, hun så tingene fra min side, hvilket gjorde det rigtigt frustrerende, at hun ligesom havde mit liv lidt i hænderne"*. Anna fortæller videre, at hun har prøvet, at socialrådgiveren på baggrund af en status fra hendes opholdssted havde skrevet i handleplanen, at Anna var en *"lidt tyk pige"*. Hun fortæller, at dette gjorde hende ked af det, og fortsætter, *"det synes jeg var mærkeligt formuleret, de kunne sige, at jeg var overvægtig. Det må de gerne, men de skal ikke sige, at jeg er tyk"*. Af disse citater kan udledes flere ting. Dels kan det udledes, at Anna erkender, at socialrådgiveren besidder en stor magt over hendes liv her i forhold til handleplanens mål, eksempelvis når hun beslutter noget, som Anna ikke enig i. Men også generelt at Anna forsøger at gøre sin indflydelse gældende ved hjælp af *modmagt*, hvor hun tydeligt gør socialrådgiveren opmærksom på, hvad hun ikke synes er acceptabelt at skrive i handleplanen.

Britt fortæller, at hun ved seneste børnesamtale og tilsynsbesøg for første gang fik indblik i sin egen handleplan, da socialrådgiveren havde den med til børnesamtalen. Britt fortæller hertil:

”Det var virkelig mærkeligt, også fordi jeg har jo ikke hørt noget af det, de har sagt før, så der står jo bare skrevet en masse ord, som jeg ikke rigtig har selv været med, altså jeg har jo ikke været til stede, når de har skrevet eller snakket om den. Det er altså virkelig mærkeligt at læse om mig selv sådan (...), især fordi man kan blive helt overrasket over de mål, de har sat ved en”.

Af Britts fortælling ses tydelige indikationer på, at handleplanens målbeskrivelser overrasker hende, og kan anskues som et eksempel på, at Britt angiveligt hidtil ikke har været inddraget i og derved er gjort bekendt med handleplanens mål. Dette kan yderligere ses som en konsekvens af socialrådgivernes håndtering af dilemmaet i forhold til om de aktivt vil inddrage handleplanen i børnesamtalen og tilsynsbesøget og derved potentielt påvirke samtalsforløbet negativt. Omkring netop dette fortæller Britt, at socialrådgiverens valg om at medbringe handleplanen ikke alene var positiv i forhold til hendes følelse af at blive inddraget, det havde også en anden positiv konsekvens for hende. Britt fortæller, at hun oplevede at det blev nemmere at tale med socialrådgiveren, når de havde handleplanen at tale ud fra, da der stod så mange ting, som Britt gerne ville vide mere om. Ligeledes fortæller hun, *”jeg er ikke så vild med sådan intens øjenkontakt, det synes jeg ikke er særligt behageligt”*, så samtalen blev lettere, da de sammen kunne sidde og kigge på handleplanen.

De nuværende og tidligere anbragte unge har således forskellige opfattelser og oplevelser af, i hvor høj grad de selv reelt har indflydelse på det, der skrives i handleplanen. Med andre ord om de i tilfælde af uenighed med socialrådgiveren om en målbeskrivelse, har mulighed for at få rettet ordlyden eller i andre tilfælde helt få slettet et mål. Britt er helt overbevist om, at hun ikke har mulighed for direkte at ændre i handleplanen. Hun fortæller, *”altså jeg kan ikke slette målet, fordi det er det mål, de har for mig, så det vil de gerne have, skal stå der. Jeg kan komme med kommentarer til det, men jeg kan ikke få dem til at slette det”*. På samme måde fortæller Anna, at hun ikke tror, at hun kan få slettet et mål i handleplanen, hvis hun er uenig i det. Hun fortæller, *”det tror jeg ikke, de (socialrådgiverne) er jo fagfolk”*. Af Britt og Annas fortællinger kan udledes, at de

accepterer og derved underlægger sig socialrådgiverens *produktive magt*, at socialrådgiveren i handleplanen har ret til at anføre mål, der eksempelvis kan udvikle dem, uanset om de er enige i målenes berettigelse eller ej. Ikke alle de nuværende og tidligere anbragte unge accepterer dog dette uden et forsøg på at gøre deres *modmagt* gældende. Som tidligere beskrevet har Anna i en situation bedt socialrådgiveren om at ændre i et måls ordlyd fra "tyk" til "overvægtig". Elena fortæller, at hun har en oplevelse af, at hun kan undgå et mål i handleplanen, hvis hun går direkte i konflikt med socialrådgiveren om det. Hun fortæller, "*så længe jeg ikke gider noget, så bliver det ikke lavet om. Så stædig er jeg (...), så ville hun blive nødt til at ændre det, når hun ikke gider at diskutere med mig mere*". Elenas reaktion på socialrådgiverens mål i handleplanen kan således også ses som *modmagt*, men udtrykt på en anderledes og lidt mere direkte eller konfronterende måde.

Opsummering

I ovenstående delanalyse har jeg analyseret på, hvordan socialrådgiverne håndterer dilemmaerne omkring deres både magtfulde og tryghedsskabende roller i børnesamtalen og det personrettede tilsyn, ligesom jeg har analyseret på, hvorledes dette opleves af de nuværende og tidligere anbragte unge.

Analysen viser, at alle socialrådgiverne er bevidste om ovenstående dilemmaer og at de vælger at håndtere det ved at forsøge at skjule deres magtfulde rolle og i stedet optræde som en tryghedsskabende. Analysen viser ligeledes, at dette kun lykkes i et begrænset omfang, da nogle af de nuværende og tidligere anbragte unge ikke blindt accepterer denne rollefremvisning, men i stedet i situationer hvor de har brug for det, efterspørger socialrådgiverens magtfulde rolle og funktion. Analysen viser ligeledes at handleplanen erkendes som et magtfuldt værktøj af socialrådgiverne, der har intentionen om at inddrage de anbragte børn og unge i egen sag, men at de der igen ser sig i et dilemma, hvor de vælger at vægte det, de oplever, som den mere frie dialog med de anbragte børn og unge. I modsætning hertil viser analysen, at de unge ikke oplever, at den konkrete inddragelse af handleplanen påvirker deres relation og samtale med socialrådgiveren i en negativ retning. Tværtimod giver de unge udtryk for, at de oplever, at dette støtter dem i dialogen med socialrådgiveren, samt er medvirkende til, at de ser sig inddraget i egen sagsbehandling.

Analyse af hvordan tillid influerer på de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn

I min indledende kodning og analyse af den indsamlede empiri blev det synligt, at der opstår dilemmaer imellem ønsker og forventninger til graden af personlig involvering og kontakt imellem de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne i forbindelse med børnesamtalen og det personrettede tilsyn. I denne anden analysedel vil jeg analysere på dette med udgangspunkt i nedenstående forskningsspørgsmål:

Hvilken betydning har tillid til socialrådgiveren for de nuværende og tidligere anbragte unge, og hvilken indflydelse har deres ønske om en tillidsfuld relation på dilemmaerne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn?

I denne del af analysen ændres fokus, således at der indledningsvist fokuseres på de nuværende og tidligere anbragte unges fortællinger om deres erfaringer med og ønsker til et tillidsforhold til deres socialrådgiver. Baggrunden herfor er, at den indledende kodning og analyse viste, at dette tema var af særdeles stor betydning for de unge. Afsnittet afsluttes med en analyse af socialrådgivernes refleksioner og fortællinger om, hvordan de selv vægter og prioriterer deres relations- og tillidsskabende rolle i tilsynsbesøget.

De nuværende og tidligere anbragte unges refleksioner og ønsker om tillid til socialrådgiveren

Størstedelen af de unge udtrykker i interviewene, at tillid til deres socialrådgiver er af stor betydning for dem, og at de har et stort ønske om at indgå i og opnå en personlig relation og et personligt tillidsforhold til deres socialrådgiver.

Ditte fortæller om sin nuværende socialrådgiver, at hun opleves meget anderledes end de socialrådgivere, hun tidligere har haft. Ditte fortæller, *”hun er rigtig sød at snakke med (...), hun har også hjulpet mig med rigtig mange ting (...), der er ikke nogen ting, jeg ikke kan fortælle hende”*. Ditte fortsætter med at fortælle, at hun i perioder taler med socialrådgiveren hver dag, når hun har brug for det. Hun fortæller, *”hun har også givet mig hendes private telefonnummer og sådan, så hvis der sker et eller andet, så kan jeg altid ringe til hende (...). Det tror jeg ikke rigtig, de andre har*

gjort på samme måde". Af Dittes fortælling kan udledes, at socialrådgiveren har ønsket at indgå i et gensidigt personligt tillidsforhold til hende, hvorigennem hun *kommunikerer tillid* til Ditte. Et eksempel på dette er, at hun giver Ditte sit private telefonnummer, og på denne måde gør sig tilgængelig for Ditte, også uden for almindelig arbejdstid.

Anna fortæller, at det for hende er afgørende, at hun får et kendskab til det private menneske bag socialrådgiveren, hvis hun skal få tillid til hende. Anna fortæller om sin nuværende socialrådgiver: *"hun er bare fantastisk, og så kan vi begge to godt lide dyr, så vi har altid noget at snakke om"*. Anna fortæller uddybende:

"Altså hvis der er nogen, der skal have noget med mit liv at gøre, så vil jeg også gerne vide noget om dem. Ikke fordi jeg er nysgerrig sådan mega meget (...), men jeg synes bare det er rart, hvis hun nu har to børn og bor i sådan et slags hus (...), så kan man godt fornemme hvilken type menneske, de er, og hvad de godt kan lide, og så kan man bare snakke mere naturligt. (...) det kan også personliggøre hende lidt bedre, ellers er hun bare endnu en af de der socialrådgivere".

Af Annas fortælling kan ligeledes udledes, at socialrådgiveren har *kommunikeret tillid* til Anna, ved at fortælle hende omkring hendes private liv, og at dette har medført, at Anna oplever en større lyst og interesse i at indgå i et personligt tillidsforhold til hende. På samme vis fortæller Christina, at det er vigtigt for hende at få et kendskab til sin socialrådgivers private forhold, da det for hende medfører en højere grad af tillid, samtidig med at det giver Christina en følelse af, at deres samtale bliver mere almindelig. Christina fortæller at hun ikke behøver vide så meget, men *"altså et eller andet med navn og hvor gammel man er og måske, hvor man bor og om man har børn. Sådan fortælle lidt om sig selv, sådan at man også kan have en normal samtale på en eller anden måde"*.

I citaterne fortæller Ditte, Anna og Christina således om, at det for dem bliver meget vigtigt at få et personligt kendskab til deres socialrådgivere, da de derigennem får lettere ved at opbygge en personlig relation til dem. Samtidig italesætter de unge dette som en mulighed for at indgå i en mere almindelig dialog, hvor de sammen udveksler informationer. Dette kan ligeledes anskues ud

fra det perspektiv, at de unge igennem et personligt forhold til socialrådgiveren får tillid til, at hun kan hjælpe dem, hvilket igen medfører, at den kompleksitet de hver især oplever i deres anbringelsesforløb bliver reduceret.

Tillid til socialrådgiveren som et kompleksitetsreducerende element

At de unges tillid til socialrådgiveren fungerer kompleksitets reducerende i forhold til deres anbringelsesforløb, kommer tilsvarende til syne flere steder i empirien. Ditte fortæller eksempelvis om en episode, hvor hun skal skifte anbringelsessted. Hun fortæller, at hun i situationen var vred på sin socialrådgiver, da hun ikke ville flytte, men alligevel valgte at stole på og støttede sig til, at socialrådgiveren kendte hende og vidste, hvad der var bedst for hende. Ditte fortæller om dette, *"jeg er glad for den beslutning hun tog, (...) jeg tror ikke, jeg selv havde sagt ja til at bo her"*. Ud fra denne fortælling kan udledes, at Ditte valgte at udvise tillid til socialrådgiveren, hvilket i situationen medførte at hun ikke selv kunne vælge imellem flere forskellige anbringelsessteder, hvilket igen medførte at situationen blev mindre kompleks for hende. Fie fortæller ligeledes om en situation, hvor hendes tillid til socialrådgiveren medførte at en ellers meget vanskelig situation blev lidt lettere at håndtere. Fie fortæller, at hendes far blev fundet død af en overdosis i sin lejlighed. Fie var i lejligheden sammen med socialrådgiveren for at se, om der var nogle ting, hun gerne ville have. Fie fortæller, *"hun var så støttende i det (...), så gik hun ind i lejligheden først og ligesom kiggede i alle rum, og så vurderede hun hvad for nogle rum, hun syntes, jeg skulle gå ind i, alt efter hvordan de så ud"*. Ud fra Fies fortælling kan ligeledes udledes, at hun i kraft af sin tillid til sin socialrådgiver valgte at støtte sig til socialrådgiverens vurdering, hvilket i situationen, ligesom i situationen med Ditte medførte, at situationen blev mindre kompleks for hende.

Unge oplevelser af tillidsbrud i forbindelse med socialrådgiver skift

Flere af de anbragte unge fortæller om oplevelser af at have opnået en dybere relation til en konkret socialrådgiver, men hvor der ved socialrådgiverskift er sket episoder, der har medført, at de efterfølgende satte spørgsmålstejn ved denne relation. Britt fortæller i den sammenhæng, at hun havde været rigtig glad for sin tidligere socialrådgiver. Hun fik stor tillid til hende, da hun oplevede, at socialrådgiveren forstod hende som person. Hun fortæller, *"altså jeg synes, det var virkelig wow (...), hun var god til at gennemskue mig og kunne sige alt det jeg tænkte, og følte indeni"*. Britt

oplevede det derfor som et svigt, da denne socialrådgiver ikke længere skulle være tilknyttet hende og rejste uden at give Britt besked herom. Britt fortæller, *"hun var bare pludselig væk en dag, det synes jeg var lidt træls"*. Denne oplevelse har efterfølgende fået Britt til at reflektere over deres relation. Omkring dette fortæller hun:

"jeg kan jo heller ikke forlange det (...), hvis de nu har rigtig travlt, eller hvis de nu ikke har lyst til det, så kan man måske ikke sige, at jeg vil have, at du skal sige farvel til mig. (...) de vil gerne have et bånd med os, og så hvis jeg bliver ked af det, så vil jeg da hellere have, at det skal være noget, de har lyst til at gøre (...). Men det er sådan som om, at man alligevel ikke har betydet noget alligevel, sådan kommer man til at føle det".

Af Britts citat kan udledes, at hun havde en følelse af, at hun og socialrådgiveren havde en personlig relation og et tillidsforhold, men at oplevelsen med at socialrådgiveren ikke gav besked, da hun rejste medførte, at hun sætter spørgsmålstegn ved, om dette var et gensidigt forhold, da hun får en oplevelse af, at hun måske alligevel ikke har betydet noget særligt for socialrådgiveren. Denne oplevelse kan få indflydelse på Britts tiltro og ønske om igen at indgå i en tillidsfuld relation til en socialrådgiver. Dette kan ses da hun beskriver dette dilemma. Britt fortæller, *"så skal vi til at lære en ny person at kende, og være tryk ved den person, det er svært, når det er en man ikke stoler på"*.

Ovenstående eksempel viser, at Britts erfaringer påvirker opfattelsen af den tillid, hun får til sin nye socialrådgiver, da hun der ikke føler sig sikker på, om hun kan stole på hende. Fie fortæller om et lignende eksempel, hvor der dog ikke tages udgangspunkt i en personlig relation og et konkret tillidsforhold, men i stedet i tillid set i forhold til en mere systempræget tilgang. Fie fortæller, at hun igennem flere år havde haft den samme socialrådgiver. Fie beskriver, *"jeg synes altid, det var træls, når hun skulle komme og snakke med mig, hende kunne jeg ikke lide"*. Ud fra dette citat kan ses, at Fie ikke oplevede, at hun havde en personlig relation til socialrådgiveren, da hun ikke brød sig om hende og hendes besøg. Uagtet dette oplever Fie dog alligevel et svigt, da socialrådgiveren stopper. Hun fortæller:

”så lige pludselig, så var hun væk. Jeg tror, hun blev sygemeldt (...), men når hun har haft mig så mange år, så kunne hun da godt lige komme og sige farvel (...), og så har jeg set hende nede i byen, der hilser hun ikke på mig, hvor jeg tænker, hvorfor?”.

Af Fies fortælling kan udledes, at Fie, på trods af sin manglende personlige relation og tillid til socialrådgiveren, har oplevet det mærkværdigt, at socialrådgiveren ikke får sagt farvel, da hun stopper. Ligeledes kan udledes, at Fie i sin underen over hvorfor dette sker, sætter spørgsmålstegn ved den tillid, hun oplevede at have vist det system, socialrådgiveren var en del af. Implicit heri ligeledes, at tilliden ikke blev gengældt af socialrådgiveren, da hun ikke gav besked til Fie, da hun stoppede.

Unges oplevelser af situationer hvor tillid til socialrådgiveren bliver vanskelig

I interviewet fortæller Anna, at hun ønsker at indgå i en tillidsfuld relation til sin socialrådgiver, da hun har en oplevelse af, at ”det hele” på denne måde bliver lettere, når de skal tale sammen. Anna har dog også flere eksempler på, at der gennem hendes anbringelse har været situationer, der har besværliggjort dette ønske om en god relation til hendes socialrådgiver. Anna fortæller, at hendes far selv har været anbragt uden for hjemmet, da han var barn. Dette har angiveligt medført, at han i dag har en stor modstand imod det kommunale system. Anna fortæller, *”min far har selv været anbragt og alt muligt. Så han hader det, han kommer ikke med til nogle møder, han hader socialrådgivere, han hader hele systemet”*. Anna fortæller videre om en situation, hvor hendes far på et opfølgingsmøde med socialrådgiveren blev meget vred, *”jeg kan huske det helt klart, hvor han tog en juicekarton, og bare smadrede den sammen, og kastede den”*. På nuværende tidspunkt har Anna fået en ny socialrådgiver, som hendes far bedre kan lide. Hun fortæller, *”det betyder også noget, at mine forældre godt kan lide dem, jeg omgås med, og dem der har noget med mit liv at gøre. Mine forældre kan godt lide hende (ny socialrådgiver), så det hele går bare op i en større flot blomst”*. Af Annas ovenstående fortælling kan udledes, at Anna ønsker at indgå i en tillidsfuld relation til sin socialrådgiver, men at hendes forældres – og især hendes fars holdning til det kommunale system, hvortil han udtrykker stor mistillid, medfører, at det bliver meget vanskeligt for Anna. Dette kan ses som et eksempel på, at Annas fars mistillid til det system, deres familie ufrivilligt er blevet en del af igennem anbringelsen af Anna og hendes søster, har påvirket Annas tillid til

socialrådgiveren. Anna fortæller, at denne mistillid har haft konsekvenser for hende, da det medførte, at hun i en periode ikke havde lyst til at deltage i møder og samtaler med socialrådgiveren. Hun fortæller:

”jeg havde ikke lyst til at komme til møderne, hvilket var, det skulle jeg bare, det var ikke rart. Og jeg havde sådan set på et tidspunkt, jeg kan huske, jeg opgav lidt. Jeg gad ikke engang sige min mening, fordi jeg følte bare, at jeg hele tiden blev ignoreret. Jeg havde ikke nogen tillid til dem overhovedet og (...) jeg følte bare, at det kunne være lige meget det hele, hvis hun skulle være sådan (...). Tillid er, jeg synes, tillid er vejen til mange ting. Så når den ikke er der, så sætter den nogle begrænsninger (...) mine forældre kan jo heller ikke lide hende. Jeg ved, min søster hun er jo kun 12 år, men jeg tror heller ikke, at hun kan lide hende”.

I interviewet kan Anna ikke give eksempler på, hvad socialrådgiveren i situationen gjorde eller undlod at gøre, der kunne medføre, at Anna følte sig ignoreret, ligesom Anna ikke husker, om der var noget specifikt ved socialrådgiveren, der gjorde, at hun ikke opnåede eller mistede tilliden til hende. Det er derfor ikke muligt at vise, om Anna er blevet behandlet dårligt af sin socialrådgiver, men beskrivelserne er med til at give en indikation på, at Annas families manglende systemtillid, har påvirket Anna i en sådan grad, at hun ikke har kunnet se bort fra denne, og at den derfor har påvirket hendes mulighed for at indgå i en tillidsfuld relation til socialrådgiveren.

Elena fortæller i interviewet om et lignende scenarie, hvor hendes tillid til Familieafdelingen og socialrådgiveren som repræsentant herfor, bliver kraftigt påvirket af forældrenes syn på hendes socialrådgiver. Elena fortæller, at hun ønsker sin tidligere socialrådgiver tilbage, da hun oplever, at den nye ikke virker som om, hun kan håndtere sit job. Elena fortæller:

”jeg må indrømme, at jeg gerne vil have min gamle tilbage. Fordi hende den nye (socialrådgiver) virker ikke som om, hun har styr på noget overhovedet. Det er ikke kun mig. Min mor og far, de synes det heller ikke. Fordi blandt andet når vi skal holde møderne, mine forældre får ikke besked, selvom hun har lovet at skrive til mine forældre, så får de ikke besked. (...) og når de så endelig får beskeden, så får jeg at vide, at mine

forældre, de kan ikke, fordi har lagt planer (...), så får de først beskeden, når de har lagt planer, og så også de der, du ved godt, når man er til møderne, så er der de papirer med, hvordan det går, så siger hun (socialrådgiveren) også, at forældrene skal have en med hjem, men det får de ikke, og nogle gange, så har min mor en kort lunte, og så hende der, kom til at sige nogle ting, der kunne tænde min mor af".

Elena oplever ikke i det personrettede tilsyn, at socialrådgiveren ikke har "styr på det", men fastholder, at hun ikke er dygtig nok, da *"det er mere i forhold til de der kontakter og alle de der ting, du ved, med informationer og sådan noget"*. Elenas fortælling kan på samme måde som Annas ses som et udtryk for, at det bliver svært for Elena at opnå tillid til socialrådgiveren, når hendes forældre udtrykker modstand imod hende. Dette kan ligeledes anskues som et eksempel på, at Elena ikke har tillid til den konkrete socialrådgiver, ligesom hun ikke har tillid til socialrådgiveren som repræsentant for kommunen.

Socialrådgivernes refleksioner om tillid

Socialrådgiver Helle fortæller, at relationen til de anbragte børn og unge er vigtig for hende i børnesamtalen og tilsynsbesøget, både som socialrådgiver og som privatperson. Helle fortæller, *"Det er vigtigt, at de ved, at de kan fortælle mig alt det, som de er optaget af (...), at de ser mig som en person, de kan betro sig til, men også lærer mig at kende"*. I citatet fortæller Helle således, at hun bruger sig selv i besøget, for på den måde at signalere til de anbragte børn og unge, at hun også på det personlige plan er interesseret i at indgå i en relation til dem. Helle fortæller videre i interviewsamtalen, at hun ikke har kendt de anbragte børn og unge, som hun er socialrådgiver for, så længe, da hun har skiftet team på i afdelingen. Hun fortæller, at hun derfor oplever et behov for at planlægge nogle ekstra børnesamtaler og tilsynsbesøg hos de anbragte børn og unge, så de på den måde kan få lært hende at kende. Dette har den konsekvens, at hun ikke kan nå det i sin almindelige arbejdstid. Helle fortæller, *"så jeg arbejder også uden for rammen (...). Sådan kan det jo ikke være hele mit professionelle liv (...), men hvis jeg synes, det er nødvendigt at holde et ekstra møde, så finder jeg tiden til det"*. Af Helles fortælling kan udledes, at relationen til de anbragte børn og unge er af stor betydning for hende. Hun erkender, at hun ikke i arbejdstiden kan nå at aflægge de ekstra tilsynsbesøg, hvorfor hun vælger at inddrage sin fritid, så dette bliver muligt. Af Helles

fortælling kan ligeledes udledes, at hendes frontstage rolle som omsorgsgivende socialrådgiver ikke blot er en rolle, som hun påtager sig i tilsynsbesøget, men derimod en rolle og en funktion, som hun ønsker, skal være mere gennemgående i sin funktion som socialrådgiver.

Socialrådgiver Ida reflekterer på samme vis over relationens dybde til de anbragte børn og unge. Ida fortæller, *"jeg synes, det er vigtigt, at de er trygge ved mig (...), og at børnene føler, at man gider dem"*. Ida fortæller her, at hun ønsker, at de anbragte børn og unge er trygge i hende selskab og har en følelse af, at hun gerne vil hjælpe og støtte dem. Samtidig fortæller Ida, at det er vigtigt for hende, at børnene og de unge ikke kommer alt for tæt på hende som person. Hun fortæller:

"Jeg har meget fokus på, at de ikke føler, at jeg er deres alt for fortrolige, altså vi kan snakke sammen, og vi kan godt have hemmeligheder (...). De skal ikke blive for tætte på mig, så dem der vil kramme (...), der er jeg meget sådan, vi giver hånd (...). Så jeg forsøger at skabe afstand, selvom jeg forsøger at være den søde og sjove, når jeg kommer (...). Det er for min egen skyld, at jeg ikke kommer for tæt på de her børn (...). For jeg vil gerne gå hjem, og så ikke tænke på de her sager (...). Selvfølgelig har jeg fokus på, at det er rigtige mennesker og børn, men det er arbejde (...). Den er svær, men for at passe på mig selv i det her arbejde, bliver jeg nødt til at have den distance".

Af Idas fortælling kan udledes, at Ida på samme vis som Helle betoner den omsorgsfulde frontstage rolle i børnesamtalen og i tilsynsbesøget. Den afgørende forskel på de to socialrådgiveres tilgang kan dog ses i den dybde, de ønsker at indgå i relationen med de anbragte børn og unge. Hvor Helle gerne bruger sin fritid og sig selv aktivt i sine bestræbelser på at indgå i en personlig relation, vægter Ida at fastholde en professionel distance, der kan hjælpe hende i sine bestræbelser på at skelne mellem arbejde og fritidsliv.

Socialrådgiver Julie fortæller, at hun oplever, at socialrådgivernes arbejdsvilkår i dag er tilrettelagt og kontrolleret af lovgivningerne i så høj grad, at det medfører, at der i en arbejdsdag ikke er tilstrækkelige arbejdstimer til at prioritere relationen til eksempelvis de anbragte børn og unge. Julie fortæller:

”jeg tænker, det er et problem (...), at man er så styret af lovgivningen og så lidt styret af relationer, som vi jo helt reelt er (...). Jeg synes ikke, der er tid og plads nok til det relationsarbejde, som der er brug for (...), hvilket især vores anbragte børn bliver ramt af”.

Af Julies fortælling kan udledes, at hun oplever, at hun på baggrund af arbejdspress ikke får mulighed for at arbejde så relations orienteret, som hun oplever, er nødvendigt. Julie fortæller, at dette giver hende dårlig samvittighed overfor de anbragte børn og unge, da hun oplever, at hun ikke kan udføre sit arbejde forsvarligt. Dette har medført, at Julie har valgt ikke længere at ville være fast tilknyttet socialrådgiver for gruppen af anbragte børn og unge.

Af socialrådgivernes ovenstående fortællinger ses forskellige tilgange til socialrådgiverens funktion og roller i børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Socialrådgiverne udtrykker enighed om, at de ønsker at indgå i en relation og opbygge et tillidsfuldt forhold til de anbragte børn og unge, men at der er forskellige oplevelser af, hvor personlige de ønsker eller kan være i funktionen. Det er min opfattelse, at Helle og Ida repræsenterer hver sin ende af dette spektrum. Helle er villig til at inddrage sin private tid og sig selv som privatperson, selvom hun i interviewet funderer over, om hun kan fortsætte med dette igennem hele sit arbejdsliv. Ida forsøger derimod i tilsynsbesøget at fastholde en mere afgrænset og distanceret rolle. Det er min opfattelse, at disse eksempler igen påviser kompleksiteten og dilemmaerne i det sociale arbejde, da socialrådgivernes fortællinger ligeledes indikerer, at de, i besøget på at beskytte sig selv, kan blive nødt til at vælge en frontstage rolle, hvor de fremstår venlige men dog distancerede, for på denne vis at skjule deres ægte følelser og personlighed backstage, uden for de anbragte børn og unges umiddelbare rækkevidde. Dette igen på trods af, at de alle vurderer, at relationen og et tillidsfuldt forhold til de anbragte børn og unge er en vigtig og prioriteret del af deres funktion i børnesamtalen og tilsynsbesøget.

Opsummering

I ovenstående delanalyse har jeg indledningsvist analyseret på, hvilken betydning tillid til socialrådgiverne har for de nuværende og tidligere anbragte unge. Analysen viser, at tilliden er vigtig for de unge, og at de unge efterspørger og ønsker et dybere personligt kendskab til

socialrådgiverne. De anser dette som væsentligt i deres bestræbelser på at opnå et tillidsforhold til socialrådgiveren. Analysen viser endvidere, at hvis de unge har tillid til socialrådgiveren, vil det medføre en oplevelse af, at tilliden kan reducere den kompleksitet, de oplever i deres anbringelsesforløb. Endelig viser analysen, at de unges tillid til socialrådgiveren kan blive besværliggjort, eksempelvis hvis de unges familier ikke bryder sig om socialrådgiveren, eller hvis socialrådgiveren i tilfælde af ophør i funktionen ikke viser de unge den anerkendelse det vil opleves som at sige farvel til dem.

Afslutningsvist viser analysen, at socialrådgiverne alle ønsker at indgå i en relation- og tillidsforhold til de anbragte børn og unge, men at der er stor forskel på, hvordan socialrådgivernes oplevelser af, hvor personlige de kan være eller ønsker at være i deres funktion.

Kapitel 5 – Specialets konklusioner

I ovenstående kapitel har jeg med udgangspunkt i specialets problemformulering og forskningsspørgsmål analyseret på socialrådgivernes og de nuværende og tidligere anbragte unges fortælling om deres refleksioner, erfaringer og ønsker til børnesamtalen og det personrettede tilsyn. I dette afsluttende kapitel vil jeg, på baggrund af ovenstående, præsentere specialets samlede konklusioner. Konklusionerne vil blive præsenteret med samme systematik som i analyseafsnittet, således at jeg indledningsvis vil konkludere på specialets første forskningsspørgsmål, og efterfølgende konkludere på specialets andet forskningsspørgsmål. Afslutningsvis vil jeg overordnet fremhæve nogle perspektiver på specialets konklusioner

Konklusioner over hvordan magt, roller og samtaleteknikker influerer på socialrådgivernes og de nuværende og tidligere anbragte unges oplevelser af børnesamtalen og det personrettede tilsyn

Analysens første del tog således udgangspunkt i undersøgelsens første forskningsspørgsmål, som for overblikkets skyld gentages herunder, hvorefter der følger et konkluderende svar herpå:

- *Hvad fortæller socialrådgiverne om deres håndtering af dilemmaerne imellem deres både magtfulde og tryghedsskabende roller i det personrettede tilsyn, og hvordan opleves dette af de nuværende og tidligere anbragte unge?*

Specialet analyse underbygger præmissen om, at børnesamtalen og det personrettede tilsyn er et komplekst felt, hvor der ses et utal af dilemmaer, hvortil der ikke ses en entydig løsning eller et rigtigt eller forkert svar på, hvordan en funktion udføres mest korrekt. Ligeledes kan der i analysen ses en tendens til, at et valg i en kompleks og dilemmafyldt situation gangskt ofte vil udløse endnu et dilemma. Dette overordnede fund vil jeg underbygge og konkludere på i afsnittene herunder.

Specialets analyser viser, at socialrådgiverne der afholder børnesamtalerne og udfører de personrettede tilsyn med de anbragte børn og unge er bevidste om, at de i denne funktion besidder en magtfuld rolle overfor de anbragte børn og unge. Analysen viser dog samtidig, at socialrådgiverne har en tendens til at forsøge at skjule denne del af deres funktion i tilsynsbesøget, og i stedet betone deres mere omsorgsgivende funktion. For at dette valg reelt skal kunne gennemføres, er de i praksis afhængige af, at de andre aktører i tilsynsbesøget accepterer dette rollevalg ved at støtte dem heri. Analysen af socialrådgivernes fortællinger viser, at de aktivt inddrager de anbragte børn og unges anbringelsessteder som en del af dette. Socialrådgiverne anmoder derfor om, og forventer af børnenes og de unges anbringelsessteder, at de inden tilsynsbesøget italesætter og derved positionerer socialrådgiveren som indehaver af den magtfulde rolle og funktion overfor de anbragte børn og unge i tilsynsbesøget. Socialrådgivernes fortællinger viser, at dette får som konsekvens, at de derved undgår selv at skulle betone deres magtfulde position i børnesamtalen og det personrettede tilsyn, og i stedet derfor står mere frit til at betone deres omsorgsfulde funktion i tilsynsbesøget.

Analysen indikerer således at socialrådgiverne i børnesamtalen og tilsynsbesøget betoner deres omsorgsfulde funktion. Som en del af dette ses indikationer i analysen på, at de aktivt anvender anerkendende samtalemetoder som en del af deres bestræbelser på, at opnå en god og fri dialog med de anbragte børn og unge. Ligeledes viser analysen af socialrådgivernes fortællinger, at de aktivt genlæser tidligere journalnotater i barnet eller den unges sag, så de overfor dem kan

kommunikere, at de kan huske, hvad der blev talt om i sidste børnesamtale, og hvad det enkelte barn eller den unge var optaget af ved sidste tilsynsbesøg. Dette som et led i en bestræbelse på at kommunikere til de anbragte børn og unge, at de hver især har en betydning for dem, og at de derfor kan huske, hvad der er blevet talt om.

Socialrådgivernes fortællinger af, hvordan de håndterer dilemmaet imellem de forskellige roller i tilsynsbesøget opleves anderledes af de nuværende og tidligere anbragte unge, som har medvirket i denne undersøgelse. De unge fortæller, at de igennem deres anbringelsessted er gjort bekendt med, at det er socialrådgiverne, der besidder magten til at kunne fortage vigtige afgørelser i deres liv eksempelvis i forhold til samvær med forældre eller i forhold til en eventuel ændring af anbringelsessted. De unges fortællinger indikerer derved også implicit, at denne magtfulde funktion og position bliver accepteret. Specialets analyser viser enkelte eksempler på modmagt. Denne modmagt ses ikke udspillet i forhold til socialrådgiverens funktion i tilsynsbesøget, men derimod i magtens forgreninger. Eksempelvis ses modmagten udtrykt i utilfredshed med enkelte mål i den unges handleplan, hvor alene ordlyden ønskes ændret.

Som beskrevet tidligere, er det en del af socialrådgiverens opgaver i børnesamtalen og det personrettede tilsyn at de formelt skal følge op på de mål, der tidligere er beskrevet for det enkelte barn eller den unge i handleplanen. Socialrådgiverne erkender i specialets analyse, at der er en stor magt forbundet dermed, da de reelt der fastsætter hvad der skal arbejdes med omkring barnet eller den unge. Socialrådgiverne i undersøgelsen fortæller, at de håndterer dilemmaerne omkring handleplanens magt forskelligt. Oftest vælger de ikke direkte at inddrage barnet eller den unge i handleplanen, da de oplever, at handleplanen og derved magtens direkte udtryk vil forstyrre deres bestræbelser på at opnå og indgå i en åben dialog med de anbragte børn og unge. Ligeledes indikerer socialrådgivernes fortællinger, at de oplever, at de beskytter børnene og de unge for unødige valg eller beslutninger, hvis de ikke aktivt inddrager dem i udarbejdelse af den faktiske handleplan.

De nuværende og tidligere anbragte unge, der medvirker i undersøgelsen, har her en helt anderledes oplevelse. De fortæller samstemmende, at de alle er blevet involveret i handleplanen

dog i forskellig grad. Nogle af de unge fortæller, at de har fået handleplanen præsenteret, uden dog at få mulighed for at foretage ændringer i de opsatte mål, hvor andre af de unge fortæller, at de udarbejder målene i et samarbejde med deres socialrådgiver. De unge fortæller alle samstemmende, at det for dem har været en god oplevelse af blive inddraget i handleplanens udarbejdelse. Ligeledes har det for flere af dem har været en fordel for dialogen med socialrådgiveren, at handleplanen blev fysisk præsenteret i børnesamtalen og det personrettede tilsyn. De unges fortællinger indikerer, at socialrådgivernes i situationen med håndtering af dilemmaerne omkring handleplanen muligvis foretager et valg om at inddrage børneperspektivet, men uden at det i praksis lykkes dem at inddrage det enkelt barn eller den unges perspektiv på, hvad der skal være fokus på i den næste handleplans periode. Ligeledes kan ud fra både socialrådgivernes og de unges fortællinger konkluderes, at socialrådgivernes valg har stor indflydelse på de anbragte børn og unge, da de unge selv, hvis de får muligheden herfor, i høj grad ønsker at være en del af handleplanens udarbejdelse.

Konklusioner over hvordan tillid influerer på de nuværende og tidligere anbragte unge og socialrådgiverne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn

Herunder følger andel del af konklusionen, der som på samme vis som ovenover tager udgangspunkt i undersøgelsens andet forskningsspørgsmål, som for overblikkets skyld også vil blive gentaget herunder. Herefter følger et konkluderende svar herpå:

- *Hvilken betydning har tillid til socialrådgiveren for de nuværende og tidligere anbragte unge, og hvilken indflydelse har deres ønske om en tillidsfuld relation på dilemmaerne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn?*

Specialets analyse viser, at de nuværende og tidligere anbragte unge i høj grad efterspørger og ønsker at indgå i en tillidsfuld og åben relation til deres socialrådgiver. De unge fortæller, at de som en del af dette har et stort ønske om at opnå en viden omkring socialrådgivernes mere private forhold. De unge fortæller, at de oplever, at denne viden kan medføre, at socialrådgiveren for dem bliver mere personliggjort, og at deres samtale og dialog derfor bliver mere åben og ligeværdig. De unge fortæller, at dette er vigtigt for dem, da de ved, at socialrådgiveren med sin funktion besidder

en stor magt over deres liv. De unge fortæller i analysen om situationer, hvor socialrådgiveren har udvist tillid ved at være mere privat i relationen med dem ved eksempelvis netop at fortælle om nogle af disse ting fra hendes privatliv, ligesom de unge har oplevelser med socialrådgivere, der eksempelvis har givet dem deres private telefonnummer. Ud fra disse fortællinger kan konkluderes, at de unge får en oplevelse af at lykkes med at opnå en åben og tillidsfuld relation til deres socialrådgiver.

De unges fortællinger om ønsker til en tillidsfuld relation til deres socialrådgiver viser sig i analysen som en indikation på, at denne tillid virker kompleksitetsreducerende for dem. De unges fortællinger giver i analysen flere eksempler herpå, i situationer hvor de har oplevet, at de på baggrund af deres kendskab og tillid til den enkelte socialrådgiver har turdet læne sig op ad hendes vurderinger, hvilket for dem har medført, at de ikke har behøvet foretage sig komplicerede valg. Som en del af analysens konklusioner kan dette ansues som et udtryk for, at socialrådgivernes fortællinger om de valg, de har truffet i tilsynsbesøget, kan have medført, at de har formået at kommunikere tillid og derved fået opbygget en tillidsfuld relation til de anbragte børn og unge. Dette på trods af, at der i analysen også ses flere eksempler på, at der kan være elementer, der kan forstyrre eller forhindre opbygningen af denne tillid.

Socialrådgivernes valg om at betone deres omsorgsfulde relation i børnesamtalen og tilsynsbesøget kan dog også konkluderes at udløse nye dilemmaer. Et eksempel herpå er de situationer, hvor det fremstår som om, at socialrådgiverne har formået at opbygge en tillidsfuld relation til de anbragte børn og unge. Dette har medført at det enkelte barn eller den unge har fået en oplevelse af, at de har haft en speciel betydning for den enkelte socialrådgiver. Dette udløser dog en svær situation i de situationer, hvor de af flere forskellige grund kan ske et socialrådgiver skift. De unge fortæller herom, at de i disse situationer har oplevet, at socialrådgiverne ikke har givet dem besked om, at de stoppede, hvilket igen har medført at de unge er begyndt at tvivle på kvaliteten og dybden af deres relation og forhold. Dette kan igen medføre, at de anbragte børn og unge vil være mere forsigtige næste gang, de møder og skal indlede en relation til deres socialrådgiver.

Specialets analyse viser samtidig også, at socialrådgivernes valg om at betone en omsorgsfuld og givende relation i børnesamtalen og tilsynsbesøget også har en bagside. Socialrådgivernes fortællinger indikerer herom, at de reflekterer over de private omkostninger ved at indgå i et emotionelt arbejdsfelt, ligesom de alle er enige om, at prisen herfor kan være høj at betale for dem selv, da deres arbejdsvilkår medfører, at de ikke kan udføre denne funktion så godt, som de kunne ønske sig. Konsekvensen heraf kan blive, at socialrådgiverne vælger at betone en mere følelsesmæssig og professionel relation til de anbragte børn og unge, hvilket ses at være i direkte modstrid med, hvad de nuværende og tidligere anbragte unge ønsker sig og forventer at opnå i deres relation til socialrådgiveren.

Samlet kan konkluderes, at specialets analyser har vist, at børnesamtalen og det personrettede tilsyn kan ses som en scene hvor en større mængde komplekse dilemmaer udspiller sig. Både socialrådgiverne og de anbragte børn og unge skal her foretage sig valg om, hvad der i situationen synes at fungere bedst for dem. Ligeledes kan konkluderes, at uagtet hvilke valg de foretager sig i de dilemmafyldte situationer, vil valget have konsekvenser for den anden part, og vil udløse nye dilemmaer.

Overordnet kan ligeledes konkluderes, at socialrådgiverne i børnesamtalen og det personrettede tilsyn er pålagt så mange opgaver og funktioner, som medfører, at det kan være yderst vanskeligt at opfylde alle i lige høj grad, hvilket kan få den konsekvens at socialrådgiverne befinder sig i dilemmaer, hvor de skal vælge, hvilken funktion de i situationen vil betone. Dette valg ses at få en direkte konsekvens for de anbragte børn og unge, der, selv om de ses som ligeværdige aktører på scenen, alligevel bliver underlagt socialrådgivernes valg.

Perspektivering af specialets konklusioner

Formålet med nærværende speciale var at synliggøre kompleksiteten af de dilemmaer, der sås udspillet i børnesamtalen og det personrettede tilsyn. Analysens ovenstående konklusioner indikerer, at der ganske rigtigt ses mange svære og komplekse dilemmaer i tilknytning til børnesamtalen og det personrettede tilsyn med de anbragte børn og unge. Dette medfører, at det

bliver et vanskeligt felt for både socialrådgiverene og de anbragte børn og unge at navigere i, da der ikke findes enkle svar eller løsninger på, hvordan dilemmaerne bedst kan håndteres.

Afslutningsvis ønsker jeg dog også at rette et mere overordnet blik på nogle af disse dilemmaer. Specialets analyse og konklusion indikerer, at socialrådgiverne ser et behov for at vælge en rolle i børnesamtalen og tilsynsbesøget og herved betone en del af deres funktion over en anden del af funktionen. Af socialrådgivernes fortællinger ses en implicit forståelse af, at deres åbenlyse magt potentielt kan skade deres muligheder for at indgå i en relation med de anbragte børn og unge. Hertil er det dog vigtigt at være opmærksom på, at der ikke på noget tidspunkt i specialets analyse eller konklusioner ses fortællinger fra de nuværende eller tidligere anbragte unge om, at dette skulle være tilfældet. Tværtimod fortæller de unge, at de har en viden om socialrådgiverens magtfulde position, men at dette ikke hæmmer deres ønsker om at indgå i en dialog og et tillidsfuldt forhold til socialrådgiveren.

Det samme fokus kan ses udledt af socialrådgivernes håndtering af handleplanen, hvor de igen formoder, at den vil skabe en magtfuld distance imellem dem og de anbragte børn og unge, hvorimod de nuværende og tidligere anbragte unge har erfaringer med, at handleplanen er nyttig for dem og at den også i nogle tilfælde kan gavne deres dialog med socialrådgiveren.

Disse ovennævnte fund kan og bør medvirke til at skabe en faglig debat blandt socialrådgiverne og andre professionelle om, hvordan man bedst kan skabe en relation og et tillidsforhold til de anbragte børn og unge. En debat om, hvorvidt denne tankegang er skabt på baggrund af en forforståelse i feltet om, at de anbragte børn og unge tilhører en meget sårbar og udsat gruppe, der i høj grad har behov for beskyttelse og omsorg fra den socialrådgiver, der afholder børnesamtalen og det personrettede tilsyn. En forforståelse som derved kan skabe dilemmaer for socialrådgiverne i deres udførelse af funktionerne i tilsynsbesøget. Dette da de i så høj grad ønsker at beskytte de anbragte børn og unge, at de derved potentielt kan risikere, at barnets eller den unges eget perspektiv, ønsker eller forventninger til tilsynsbesøget overses. Ligeledes kan socialrådgivernes forforståelse og ønske om at beskytte de anbragte børn og unge også potentielt risikere at medføre, at de anbragte børn og unges rettigheder krænkes, da de ud fra en mulig misforstået omsorg fra

socialrådgivernes side ikke bliver informeret om deres rettigheder og muligheder for at blive involveret i deres egen sagsbehandling.

Litteraturliste

Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene red. (2015): *Kvalitative metoder en grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Breumlund, Anne & Hansen, Inger Bruun (2007) Det bli'r i familien i Nissen, Maria m.fl. (red). *Magt og forandring i socialt arbejde*. Akademisk Forlag.

Bryderup, Inge M., Engen, Mie & Kring, Sune (2017). *Familiepleje i Danmark*. Forlaget Klim.

De Vaus, David (2011). *Research Design in social research*. SAGE Publications Ltd.

Flyvbjerg, Bent (2009). *Samfundsvidenskab som virker*. Akademisk Forlag.

Hestbæk, Anne-Dorthe (2010). *Sammenbrud i anbringelser af unge*. SFI – Det nationale Forskningscenter for Velfærd

Jensen, Britt Schjær (2014). *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – reel inddragelse eller symbolsk retorik?*. Aalborg Universitetsforlag. Ph.d.-serien for Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet

Järvinen, Margrethe & Mortensen, Niels (2015). *Det magtfulde møde mellem system og klient*. Aarhus Universitetsforlag.

Juul, Søren & Pedersen, Kirsten Bransholm red. (2012) *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori en indføring*. Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Stein (1997). *En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzels Forlag.

Meeuwisse, Anna, Hans Swärd & Sune Sunesson (2007) *Mødets mange ansigter – når de professionelle møder klienterne* i Johansson, Thomas (red.) *Socialt arbejde – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag, 2007.

Øvreeide, Haldor (2009). *At tale med børn*. Hans Reitzels Forlag.

Internetkilder:

Bryderup, Inge M.: Artikel i Altinget. Lokaliseret 23/8 2018 på: <https://www.alinget.dk/social/artikel/professor-inddragelse-og-kontinuitet-i-anbringelser-er-alfa-og-omega>

Børnerådets temaundersøgelse: "De prøver at gøre det så normalt som muligt" (2012). Lokaliseret 12/1 2018 på: <https://www.boerneraadet.dk/media/8850/BRD-De-proever.pdf>

Børns Vilkår lokaliseret 15/4 2018 på: <https://bornsvilkar.dk/radgivning/bisidning/hvordan-far-man-en-bisidder>

Danmarks statistik "51800 børn og unge er udsatte", lokaliseret 26/8 2018 på: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=23514#>

Holstein, James A. & Gubrium, Jaber F. red. "Transcription Quality". SAGE Publications Inc. Lokaliseret 6/4 2017 på <http://dx.doi.org/10.4135/9781412984492>

Lov om offentlighed i forvaltningen, (LBK nr. 606 af 12/06/2013). Lokaliseret 1/2 2018 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=152299>

Lov om social service, (LBK nr. 102 af 29/01/2018). lokaliseret 1/2 2018 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=197036>